

Transparența Fondurilor Europene în România

Raport de monitorizare și analiză a finanțărilor europene

Acest raport a fost realizat în cadrul proiectului *Transparența fondurilor europene în România* inițiat de: Agenția de Monitorizare a Presei, Asociația Pro Democrația, Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație, Asociația pentru Promovarea și Protejarea Libertății de Exprimare, Fundația Parteneri Pentru Dezvoltare Locală, Institutul Român de Training, Fundația pentru o Societate Deschisă.

Raportul *Transparența fondurilor europene în România* reprezintă exclusiv poziția autorilor și a organizațiilor pe care aceștia le reprezintă (Agenția de Monitorizare a Presei și Asociația Pro Democrația).

Proiectul a fost derulat cu sprijinul financiar al Open Society Institute prin Programul Local Government and Public Service Reform Initiative.

Autori:

Dan Bărbulescu

Costel Popa

Au contribuit la realizarea acestui raport:

Nicole Rață, Mircea Toma, Ioana Patrășcoiu, Nicoleta Gavrilă, Alexandra Căndea, Oana Zăbavă

ADR	Agenție de Dezvoltare Regională
AI	Autoritate de Implementare
AM	Autoritate de Management
CDR	Consiliul de Dezvoltare Regională
CRJI	Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație
DGDR	Direcția Generală de Dezvoltare Regională
DLAF	Departamentul pentru Lupta Anti Fraudă
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FSE	Fondul Social European
FC	Fondul de Coeziune
FEP	Fondul European pentru Pescuit
FAEDR	Fondul Agricol European de Dezvoltare Regională
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession – Instrument pentru Politici Structurale de Pre-aderare
MIE	Ministerul Integrării Europene
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
NAC	National Assistance Coordinator - Coordonatorul Național al Asistenței
NAO	National Authority Officer – Responsabilul Național cu Autorizarea Finanțării
ONG	Organizație Neguvernamentală
OPCP	Oficiul de Plăți și Contracte PHARE
PHARE	Poland Hungary Aid for Reconstruction of the Economy – Polonia Ungaria Ajutor pentru Reconstrucția Economiei
POS	Program Operațional Sectorial
POS DRU	Programul Operațional Sectorial – Dezvoltarea Resurselor Umane
POS DCA	Programul Operațional Sectorial – Dezvoltarea Capacității Administrative
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development – Programul Special de Pre Aderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală

Agencia de Monitorizare a Presei este o organizație neguvernamentală a cărei misiune este promovarea libertății și calității în comunicare pentru apărarea drepturilor omului. Prin programele sale Agenția de Monitorizare a Presei urmărește:

- Promovarea unor standarde media de calitate atât prin protejarea dreptului la libertatea de exprimare cât și accesul la informațiile de interes public
- Consolidarea și conștientizarea, în rândul comunității de jurnaliști, a nevoii de profesionalizare a mass media românești
- Dezvoltarea de programe destinate promovării drepturilor minorităților
- Dezvoltarea de programe anti-corupție

Beneficiarii programelor Agenției de Monitorizare a Presei sunt: comunitatea de jurnaliști și editori de media, elevi de liceu și studenți, cadre didactice universitare și de liceu, cercetători, juriști, avocați și judecători, minorități naționale, oficialități, publicul larg.

Asociația Pro Democrația este o organizație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic, cu caracter civic, înființată în 1990. În prezent, APD are 30 de cluburi în România și peste 1200 de membri și voluntari.

Misiunea Asociației Pro Democrația este de a întări democrația în România prin stimularea participării civice iar valorile pe care le respecta sunt: libertatea, egalitatea, solidaritatea, dreptatea, multiculturalitatea.

Domenii de interes:

- îmbunătățirea relației între alegători și aleși
- corectitudinea procesului electoral
- educația civică
- participarea cetățenilor la procesul de adoptare a deciziilor publice la toate nivelurile
- transparența instituțiilor publice și controlul societății civile asupra acestora

Cuprins:

Introducere	5
I. Structura implementării fondurilor europene în România	7
II. Finanțări europene în România, arii vulnerabile	11
II.1. Sinteza interviurilor cu actorii procesului	12
II.2. Ipoteze de nereguli	14
III. Principalele probleme identificate	17
IV. Centralizarea răspunsurilor din chestionare ..	22
IV.1. Faza de pregătire a licitațiilor	23
IV.2. Faza de selectare a ofertelor	24
IV.3. Faza de implementare a proiectelor	29
IV.4. Faza de monitorizarea și evaluare a proiectului	35
V. Soluții și recomandări	37
V.1. Pregătirea personalului implicat în derularea fondurilor europene.....	37
V.2. Motivarea corespunzătoare a personalului implicat	38
V.3. Comisii de evaluare mai independente	38
V.4. Îmbunătățirea și simplificarea procedurilor	39
V.5. Transparentizarea procesului	40
VI. Cum scrie presa despre fondurile europene?.....	43
VII. Dezbateri publice	51
VIII. ANEXA 1. Anchete de presă	56

Introducere

Unul dintre cele mai frecvente avertismente acordate României de către Uniunea Europeană, în rapoartele de monitorizare de până în 2007, era legat de numărul ridicat de nereguli care caracterizau procesul de cheltuire al fondurilor europene. În mod constant era reclamată necesitatea îmbunătățirii acestui proces în perspectiva implementării cât mai eficiente a fondurilor structurale. Dintre neregulile menționate de oficialii europeni cele mai frecvente erau cazurile de corupție.

Proiectul *Transparența fondurilor europene în România* este o inițiativă comună a șapte organizații neguvernamentale din România: Agenția de Monitorizare a Presei, Asociația Pro Democrația, Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație, Asociația pentru Promovarea și Protejarea Libertății de Exprimare, Fundația Parteneri pentru Dezvoltare Locală, Institutul Român de Training și Fundația pentru o Societate Deschisă. Proiectul a pornit de la nevoia eficientizării implementării programelor financiare de pre-aderare: PHARE, ISPA și SAPARD. Organizațiile partenere din cadrul proiectului au urmărit atingerea a două obiective majore: transparentizarea procesului de implementare a fondurilor europene și creșterea gradului de implicare a beneficiarilor finali – în special a comunităților locale - în stabilirea programelor de dezvoltare finanțate din fonduri europene.

În vederea transparentizării procesului s-a urmărit implicarea cât mai activă a mass media prin investigații de presă și liberul acces al jurnaliștilor la informații legate de proiectele europene. În cadrul proiectului, 35 de jurnaliști de investigație au fost pregătiți pe subiectul fondurilor europene, astfel încât eventualele cazuri de corupție sau de nereguli să poată ajunge mai ușor în atenția opiniei publice și a organelor de control ale statului.

În paralel cu această activitate, nevoia îmbunătățirii procesului de cheltuire a fondurilor europene a determinat implicarea organizațiilor partenere în detaliile

procesului: etapa de programarea a finanțărilor, organizarea licitațiilor de proiecte, implementarea proiectelor și evaluarea finală a acestora. Astfel, în perioada septembrie – decembrie 2006 a fost organizată o cercetare asupra gradului de transparență a sistemului cu scopul relevării principalelor problemele dar și a soluțiilor necesare pentru rezolvarea acestora. Cercetarea a însemnat contactul cu aproximativ 180 de persoane implicate în proces, reprezentanți ai agențiilor și ai autorităților de implementare, instituțiilor publice locale, firmelor beneficiare de granturi europene, ONG-urilor. Rezultatele cercetării au fost discutate în 6 întâlniri publice organizate în două județe din țară, în perioada 15 martie – 20 aprilie 2007. Scopul acestora a fost îmbunătățirea procesului și facilitarea dialogului dintre principalii actori implicați în proces.

România are la dispoziție o șansă unică de a se dezvolta beneficiind de fondurile puse la dispoziție de către Uniunea Europeană pentru perioada 2007 – 2013. De felul în care acestea sunt folosite depinde felul în care România va arăta la capătul acestor ani. În acest sens, organizațiile partenere din cadrul acestui proiect vor continua monitorizarea finanțărilor europene cu scopul transparentizării și eficientizării procesului.

I. Structura fondurilor europene în România

În perioada 2000 – 2006 România a beneficiat de asistență financiară nerambursabilă din partea Uniunii Europene prin intermediul a trei instrumente financiare de pre-aderare: PHARE, ISPA și SAPARD. Obiectivul general al acestor instrumente a fost, în esență, pregătirea României pentru aderarea la Uniunea Europeană.

PHARE (Poland Hungary Aid for Reconstruction of the Economy) s-a axat pe trei domenii majore de intervenție: dezvoltarea instituțională, sprijinirea infrastructurii în vederea adoptării și aplicării legislației comunitare, investiții în coeziune economică și socială.

Implementarea programului PHARE respectă memorandumul de finanțare încheiat anual între autoritățile române și Comisia Europeană. Conform memorandumurilor de finanțare, proiectele finanțate în cadrul programului PHARE prevăd o perioadă de implementare de până la 3 ani. Conform site-ului Delegației Comisiei Europene în România (www.infoeuropa.ro), în perioada 2000 – 2006 bugetul alocat României prin programul PHARE a fost de aproximativ **1,6 mld €**.

SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) sprijină implementarea măsurilor de pre-aderare în domeniul dezvoltării rurale. Obiectivul principal al programului SAPARD în România a fost transformarea agriculturii într-un domeniu performant bazat pe eficiență și dezvoltare durabilă. Domeniile principale de intervenție ale programului SAPARD au fost: îmbunătățirea calității produselor agricole și piscicole, îmbunătățirea infrastructurii rurale și agricole, dezvoltarea economică a zonelor rurale și dezvoltarea resurselor umane. Conform site-ului Delegației Comisiei Europene în România (www.infoeuropa.ro), în perioada 2000 – 2006, prin

intermediul programului SAPARD, România a beneficiat de aproximativ **900 mld €**.

ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession) a finanțat proiecte din domeniul mediului și transporturilor în vederea alinierii României la standardele de infrastructură din Uniunea Europeană. În domeniul mediului, ISPA finanțează: tratarea apelor reziduale, întreținerea rezervelor de apă potabilă, administrarea deșeurilor solide și prevenirea poluării aerului. În domeniul transporturilor, programul ISPA a urmărit reabilitarea și dezvoltarea de căi ferate, drumuri (autostrăzi), porturi și aeroporturi. Conform aceleiași surse, www.infoeuropa.ro, în perioada 2000 – 2006 România a beneficiat prin programul ISPA de o asistență financiară în valoare de aproximativ **1,4 mld €**.

Organisme implicate în implementarea fondurilor europene de pre-aderare în România sunt:

- **Fondul Național:** funcționează în cadrul Ministerului Finanțelor Publice și administrează fondurile alocate României de către Uniunea Europeană
- **Responsabilul Național cu Autorizarea Finanțării (NAO):** este numit de către guvern, conduce Fondul Național, și este responsabil cu administrarea din punct de vedere financiar a fondurilor Phare și ISPA.
- **Coordonatorul Național al Asistenței (NAC)** – răspunde de programarea fondurilor Phare, de la pregătire până la semnare memorandumurilor de finanțare anuale. Funcționează în colaborare cu Responsabilul Național cu Autorizarea Finanțării (NAO) și ministerele de resort, și în consultare cu Comisia Europeană. De la 1 aprilie 2004, rolul NAC-ului este îndeplinit de Ministerul Finanțelor Publice.
- **Coordonatorul Național ISPA** – este responsabil cu coordonarea pregătirii cererilor de finanțare până la aprobarea acestora de către Comisia Europeană; semnează și coordonează implementarea memorandumurilor de finanțare aferente măsurilor ISPA, în colaborare cu Responsabilul Național cu Autorizarea Finanțării, ministerele de resort și autoritățile de contractor.

- **Autoritatea de implementare** (ministere de resort / agenții guvernamentale) – răspunde de partea tehnică a aplicării programului, inclusiv monitorizarea implementării programelor și planificarea asistenței.
- **Agenția Națională SAPARD** – organismul responsabil cu implementarea tehnică și financiară a programului SAPARD, începând cu selectarea proiectelor și până la plata finală. Agenția SAPARD are două funcții: funcția de implementare (selectare – contractare) și funcția de plată.
- **Autoritatea de management:** are rolul de a coordona întregul dispozitiv de implementare a programului. Propune Comisiei Europene ajustări ale programului după aprobarea acestora de către Comitetul de monitorizare. Este responsabilă cu elaborarea raportului anual de implementare și cu transmiterea acestuia Comisiei Europene.
- **Autoritatea de Contractare (AC)** – este organismul însărcinat cu realizarea licitațiilor / cererilor de ofertă de proiecte, încheierea contractelor și dispunerea plăților pentru fiecare program. Pentru Phare, Autoritățile de Contractare sunt Oficiul de Plăți și Contractare Phare (OPCP) și Ministerul Integrării Europene. Pentru programul ISPA, Autoritățile de Contractare sunt: OPCP, Administrația Națională a Drumurilor, Compania Națională CFR și Agenția de Implementare a Proiectelor pentru Dunăre. Pentru SAPARD, Autoritatea de Contractare este Agenția SAPARD.
- **Comitetul mixt de monitorizare** urmărește progresele realizate în cadrul programului Phare, din punctul de vedere al îndeplinirii condițiilor pentru aderare. Dacă este necesar, recomandă schimbări de priorități sau recomandă realocarea fondurilor Phare.
- **Comitetul de monitorizare ISPA** analizează stadiul implementării tuturor măsurilor finanțate în cadrul ISPA, urmărind îndeplinirea obiectivelor stabilite prin memorandumurile de finanțare.
- **Comitetul de monitorizare a programului SAPARD** urmărește implementarea programului SAPARD în România. Adaptează și modifică programul atunci când este nevoie și reunește reprezentanți ai

autorităților publice, ai autorităților profesionale agricole și ale patronatelor din domeniu. Comitetul mai include reprezentanți ai Comisiei Europene fără drept de vot.

Începând cu anul 2007, odată cu aderea României la Uniunea Europeană, obiectivele celor trei programe de finanțare (PHARE, ISPA și SAPARD) vor fi preluate de instrumentele structurale de finanțare europeană: Fondul Social European, Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune alături de fondurile complementare acestora: Fondul Agricol European pentru Dezvoltare Rurală și Fondul European pentru Pescuit.

II. Finanțări europene în România, arii vulnerabile

Pentru determinarea ariilor vulnerabile ale procesului de cheltuire a fondurilor europene în România organizațiile partenere au realizat o cercetare pe bază de interviuri și chestionare, atât în rândul autorităților cu atribuții în domeniu, cât și în rândul beneficiarilor de granturi europene. Au fost selectate două județe pilot, Brăila și Dolj, accentul cercetării căzând pe instituțiile și pe beneficiarii de granturi implicați în administrarea și implementarea programelor de dezvoltare regională (îndeosebi PHARE - Coeziune Economică și Socială).

Metodologia de lucru a urmărit:

- identificarea părților vulnerabile
- identificarea de soluții pentru îmbunătățirea sistemului

Etapele cercetării:

Pasul 1. Cercetare preliminară. Această etapă a urmărit înțelegerea și analizarea structurilor de implementare a programelor de dezvoltare regională.

Am identificat instituțiile și profilul respondenților:

- Personalul din cadrul autorităților de management, agențiilor de implementare /autorități de contractare, implicat în planificarea priorităților, evaluarea aplicațiilor, implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectelor
- Beneficiari sau potențiali beneficiari ai granturilor europene

Pasul 2. Descoperirea punctelor vulnerabile ale sistemului de cheltuire al fondurilor europene. A fost aplicat un număr de 65 de interviuri iar informațiile extrase au oferit o primă sinteză a eventualelor nereguli ale procesului.

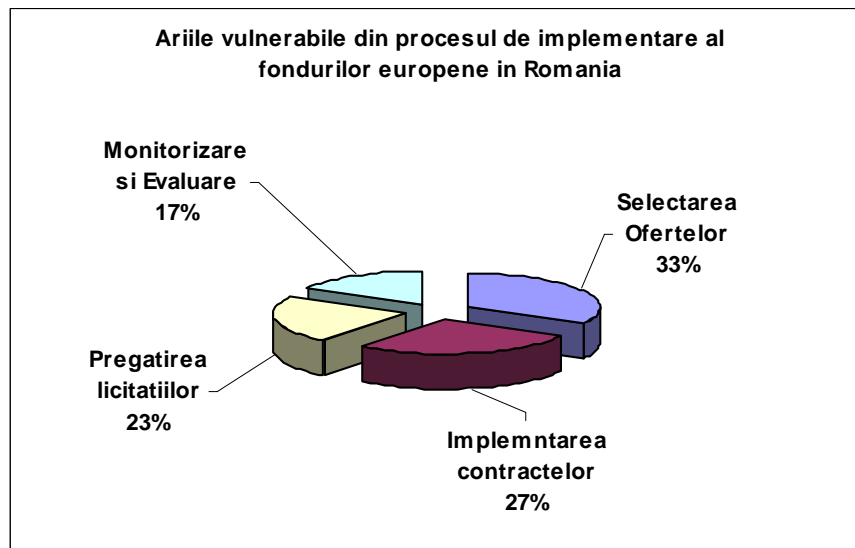
Pasul 3. Ipotezele de nereguli identificate au fost supuse chestionării. A fost aplicat un număr de 113 chestionare iar informațiile extrase au fost studiate comparativ (percepția autorităților vs. percepția beneficiarilor).

Pasul 4. Analizarea și formularea soluțiilor necesare pentru rezolvarea ariilor vulnerabile descoperite.

II.1. Sinteza interviurilor cu actorii procesului

Pentru identificarea preliminară a problemelor sistemului de cheltuire al fondurilor europene în România, au fost realizate 65 de interviuri. Participanții au fost reprezentanți ai Direcției Generale de Dezvoltare Regională – Ministerul Integrării Europene, Oficiului de Plăți și Contracte Phare, Departamentului Pentru Luptă Anti Fraudă, ADR-ului SUD EST, ADR-ului SUD Oltenia, Consiliilor de Dezvoltare Regionale. Deasemenea au participat și beneficiari ai granturilor europene din cele două județe pilot selectate (instituții publice, IMM – uri, Organizații Neguvernamentale). Interviurile s-au desfășurat în perioada octombrie – noiembrie 2006.

Gradul de vulnerabilitate a principalelor etape ale procesului:

Din perspectiva participanților la interviuri, etapa de selectare a ofertelor de proiecte s-a dovedit cea mai vulnerabilă în fața neregulilor. 33% dintre respondenții interviurilor au reclamat această situație. A doua etapă ca grad de vulnerabilitate s-a dovedit a fi faza de implementare a proiectelor, urmată de faza de pregătire a licitațiilor și de partea finală, cea de monitorizare și evaluare.

Aceste date au servit ca punct de plecare pentru dezvoltarea chestionarului cercetării. Din informațiile extrase în urma interviurilor au fost elaborate ipotezele de nereguli, supuse ulterior chestionării.

II.2. Ipoteze de nereguli

În faza de pregătire a licitației pot apărea:

- *influențe ale politicului în alegerea procedurilor de licitație*
- *influența firmelor puternice în redactarea documentelor de licitație / termeni de referință*
- *ofertanți care plătesc sau promit recompense celor care alcătuiesc termenii de referință / specificațiile tehnice*
- *lipsa de confidențialitate față de anumiți potențiali beneficiari*

În faza de selectare a aplicațiilor:

- *manipularea membrilor comisiei ca urmare a lipsei de informații și expertiză*
- *legături ascunse / greu de identificat între experți / consultați implicați în dezvoltarea de oferte / proiecte și membrii comisiilor*
- *acordarea de contracte unor "clienți permanenți" care monopolizează finanțările sub diverse companii-organizații / umbrelă*
- *interese personale la nivelul membrilor comisiilor de evaluare*
- *conflict de interese la nivelul relațiilor instituționale*
- *responsabilitate / motivare scăzută din partea membrilor comisiilor de evaluare față de rezultatul evaluării*
- *înțelegere între ofertanți în vederea ridicării prețului dacă procedura de licitație o permite*
- *influența politică asupra deciziilor comitetelor de evaluare*

În faza de implementare a contractelor:

- *posibilitatea de deturnare de fonduri, greu de identificat, din partea beneficiarului, utilizându-se diverse inginerii financiare*

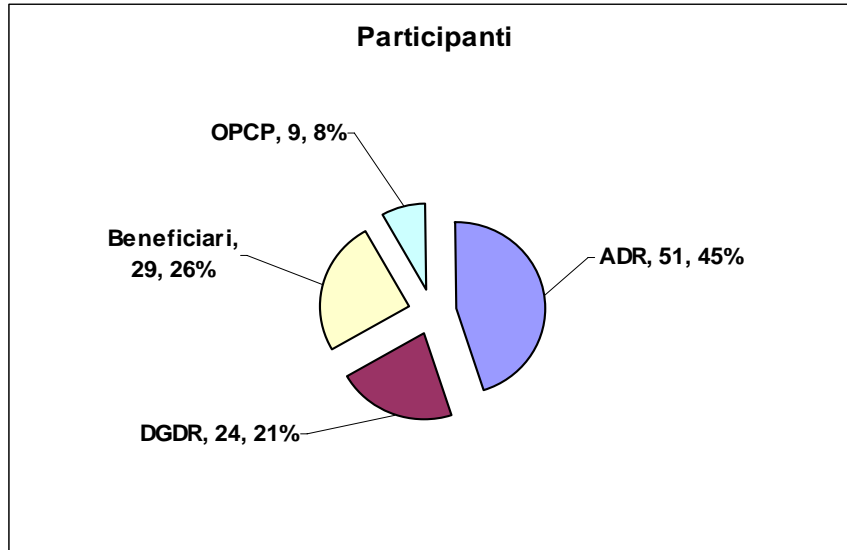
- *posibilitatea nerespectării termenilor de referință /specificațiilor tehnice, clauzelor contractuale de către beneficiar*
- *posibilitatea efectuării de servicii/ lucrări sau livrării de bunuri sub standardele de calitate stabilite*
- *coordonatori de proiecte fără experiență și cunoștințe adecvate*
- *lipsa unor liste negre adecvate a celor care au dovedit iresponsabilitate și practici corupte/nereguli în decursul implementării proiectelor*
- *practici corupte/nereguli premise de legislația stufoasă și confuză*
- *practici corupte/nereguli în situațiile de subcontractare*

În faza de monitorizare și evaluare a proiectului:

- *posibilitatea influențării/coruperii celor care efectuează monitorizarea pentru a "închide ochii"*
- *conflict de interese neidentificate/greu de identificat între evaluatori și beneficiari*
- *posibilitatea mușamalizării lipsei de rezultate, conform cu indicatorii de performanță agreeați*
- *lipsa de monitorizare a subcontractanților și a lucrărilor lor d.p.d.v. al eficienței utilizării fondurilor și al rezultatelor obținute.*

Ipotezele prezentate mai sus au fost supuse chestionării. Au primit note de la unu la cinci, direct proporțional cu acordul sau dezacordul respondentului: nota unu – nu există deloc, nota 2 – există în mică măsură, nota 3 – nehotărât, nota 4 – există în mare măsură, nota 5 – există în foarte mare măsură.

Au răspuns la întrebări 113 persoane: 24 reprezentanți ai Direcției Generale de Dezvoltare Regională (MIE), 24 reprezentanți ai ADR SUD Est, 26 reprezentanți ADR Oltenia, 9 reprezentanți OPCP și 30 reprezentanți ai beneficiarilor de granturi (instituții publice, IMM – uri, organizații neguvernamentale)

Percepțiile celor două categorii de respondenți (autorități și beneficiari) au fost comparate și am reținut în special ipotezele tratate în mod diferit de către aceștia.

III. Principalele probleme identificate

Identificarea principalelor probleme în procesul de gestionare a fondurilor europene s-a realizat pornind de la situația centralizată a răspunsurilor la chestionare și de la concluziile rezultate în urma dezbaterilor, pe marginea rezultatelor preliminare, care au avut loc în șase localități – Brăila, Măxineni, Făurei, Craiova, Filiași și Calafat.

Astfel, acestea sunt:

1. **Incapacitatea administrativă.** Instituțiile implicate în gestionarea fondurilor europene nu fac față responsabilităților impuse de buna gestionare a acestor fonduri, gravitatea acestei probleme fiind dată de pierderea fondurilor puse la dispoziție de către UE. Incapacitatea administrativă la nivelul autorităților de management se manifestă în primul rând prin **lipsa personalului calificat** datorită fluctuației angajaților din sistem, cât și datorită nivelului de salarizare demotivant. **Supraîncărcarea** reprezintă de asemenea o problemă frecventă cu consecințe negative asupra calității muncii și a respectării termenelor.

Lipsa de pregătire a coordonatorilor de proiecte este sesizată de 48% dintre beneficiari, iar 47% dintre beneficiari au răspuns că, în mare și foarte mare măsură, avem de-a face cu o **lipsă de responsabilitate și de motivație** din partea membrilor comisiilor de evaluare față de rezultatul final.

Pe de altă parte, incapacitatea administrativă se manifestă și la nivelul beneficiarilor de granturi din administrația publică locală în primul rând prin **lipsa fondurilor de cofinanțare.** Această problemă a fost sesizată în cadrul tuturor dezbaterilor la nivel local și reprezintă o piedică reală mai ales în cadrul comunităților mici, unde a fost subliniat și faptul că **efortul financiar pentru realizarea studiilor de fezabilitate** necesare depunerii unor proiecte este greu de suportat, mai ales dacă nu-și pot recupera această cheltuială.

2. Practici corupte și conflict de interese

În ciuda procedurilor complexe prin care ar trebui să se asigure un grad de supervizare suficient pentru a minimiza posibilitatea apariției practicilor corupte, aceste probleme au fost sesizate la toate nivelurile procesului de cheltuire a fondurilor europene:

- *lipsa de confidențialitate* în faza de pregătire a licitațiilor este sesizată ca fiind o problemă în mare și foarte mare măsură de 46% dintre reprezentanții beneficiarilor de granturi. Se manifestă în primul rând prin furnizarea unor informații secrete care avantajează unii ofertanți în dauna altora.
- *influența politică asupra comitetelor de evaluare* este resimțită de către 46% dintre beneficiarii chestionați, dar s-a impus ca o problemă deosebit de serioasă și pe parcursul dezbaterilor unde atât beneficiarii, cât și reprezentanții autorităților (ADR) au reclamat conflictul de interese între ADR și Consiliile Județene și presiunile pe care CJ le fac asupra lor.
- *acordarea contractelor unor „clienți permanenți”* este resimțită de 57% dintre beneficiarii chestionați, dar și de participanții la dezbaterile publice. A fost sesizat faptul că potențialilor beneficiari li se impune frecvent să lucreze cu anumite firme de consultanță sau că sunt dezvoltate rețele de trafic de influență, care monopolizează piața de consultați sau furnizorii de servicii pe un anumit domeniu.
- *practicile corupte și neregulile în situațiile de subcontractare* sunt sesizate în mare și foarte mare măsură de către 50% dintre beneficiari și sunt menționate în special în cazul marilor contracte, așa cum sunt cele pe ISPA.

Pe de altă parte, raportul pe anul 2006 al Departamentului pentru Luptă Antifraudă*, confirmă problemele semnalate dintr-o perspectivă strict

* Departamentul pentru Luptă Antifraudă, *Raport anual de activitate. 2006*

procedurală, cele mai frecvente modalități de fraudare și producere a neregulilor fiind:

- folosirea documentelor justificative false;
- schimbarea destinației fondurilor;
- nerespectarea normelor de achiziții publice, inclusiv conflictul de interese.

Trebuie să subliniem că apariția acestor fraude și nereguli ține și de permisivitatea și vulnerabilitatea sistemului administrativ, aspecte pe care acest raport (al DLAF, n.n.) nu le pune în discuție.

În ceea ce privește posibilitatea de influențare a comisiilor de evaluare și marja de manevră pe care acestea o au în selectarea ofertelor, capitolul „**relevanță**” a fost considerat, în cadrul dezbaterilor la nivel local, ca fiind cel mai vulnerabil la interpretarea lipsită de obiectivitate.

Existența acestor tipuri de probleme este accentuată și de faptul că atât beneficiarii (73%), cât și autoritățile (22%) consideră că **lipsa listelor negre** conținând firmele care au dovedit iresponsabilitate și practici corupte în decursul implementării proiectelor reprezintă un risc foarte mare pentru perpetuarea cazurilor de corupție și a neregulilor.

3. Informare deficitară și lipsă de transparență

Lipsa de informare este percepută ca o problemă de majoritatea persoanelor intervievate. Din analiza răspunsurilor primite dar și din dezbaterile la nivel local rezultă că prin lipsă de informare se înțelege în primul rând **lipsa de pregătire a persoanelor implicate în proces**. Acest fapt conduce la o **lipsă de conștientizare, de înțelegere** a mecanismului de accesare și cheltuire a fondurilor europene, ceea ce provoacă foarte frecvent inhibarea inițiativei, descurajare în fața procedurilor complicate și în final apariția neregulilor.

Necesitatea dezvoltării unor pachete informaționale structurate, țintite spre beneficiari, și nevoia de instruire a fost subliniată în majoritatea dezbaterilor la nivel local.

Lipsa de transparență se manifestă pe de o parte prin **opacitatea sistemului**: informațiile cu privire la proiectele câștigate puse la dispoziție de către autoritățile de contractare sau de implementare sunt incomplete și puțin relevante (în multe cazuri nu apare valoarea contractului, beneficiarul, iar în ceea ce privește obiectivele contractului, nici nu există rubrică), dar și prin lipsa de deschidere din partea autorităților. Aceasta se manifestă prin reticența de a asista beneficiarii în obținerea unor informații și de a răspunde unor solicitări mai puțin frecvente.

Pe de altă parte, în timpul dezbaterilor publice, s-a putut constata că lipsa de transparență se manifestă prin **lipsa de consultare** cu autoritățile locale, autorităților „de la centru” fiindu-le reproșat în numeroase rânduri că nu cunosc nevoile reale autorităților locale.

4. Firmele de consultanță

Chiar dacă acestea nu reprezintă o problemă în sine, firmele de consultanță au fost menționate de multe ori ca factor problematic și nu ca unul de sprijin în accesarea fondurilor europene.

Astfel, în cadrul dezbaterilor, a fost punctată cel mai adesea problema **tarifului foarte mare (10-12%)** pe care firmele de consultanță îl solicită beneficiarilor, ceea ce conduce la demotivarea acestora, mai ales în condițiile în care suma este solicitată înainte ca beneficiarul să primească finanțarea propriu-zisă.

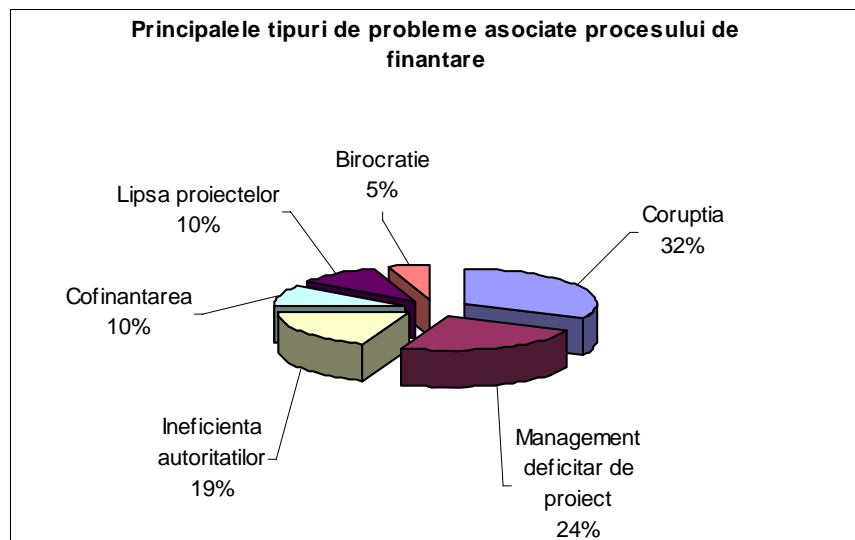
Tot legat de costurile firmelor de consultanță, participanții la dezbateri au subliniat necesitatea „**legiferării primei de succes**”, adesea solicitate de acestea.

În toate dezbaterile a fost luată în calcul necesitatea existenței unor **liste negre** pentru firmele de consultanță care au dovedit iresponsabilitate și au generat nereguli. Pe de altă parte, a fost adusă în discuție și posibilitatea existenței unor **liste albe** cu firmele de consultanță care să fie afișate, în mod transparent, la sediile instituțiilor care gestionează fonduri europene.

Reflectarea problemelor procesului în mass-media

Problemele semnalate mai sus se confirmă și prin în modul în care mass-media reflectă cazurile de practici corupte sau nereguli ce pot aparărea în gestionarea fondurilor europene.

Corupția a fost una dintre problemele cel mai des reflectate de articolele analizate (vezi capitolul VI *Cum scrie presa românească despre fondurile europene*), deturnarea de fonduri fiind una dintre cele mai frecvente metode de fraudare semnalate. A doua problemă frecventă cu care fondurile europene sunt asociate în presa românească este **managementul deficitar de proiect**. **Lipsa de experiență și de interes a beneficiarilor de granturi europene sau lipsa cunoștințelor necesare scrierii unei aplicații de finanțare** determină adesea pierderea finanțărilor sau întârzieri în implementarea acestora. Alte probleme frecvente au fost: *ineficiența autorităților, lipsa fondurilor de cofinanțare, lipsa proiectelor, birocrația*. Graficul de mai jos indica principalele probleme asociate procesului de cheltuire al fondurilor europene în România, de către articolele analizate în perioada 10 ianuarie – 1 aprilie 2007.

IV. Centralizarea răspunsurilor din chestionare

Problemele identificate în urma centralizării chestionarelor au fost grupate în funcție de etapa procesului de gestionare a fondurilor europene și ținând seama de ponderea pe care fiecare dintre aceste etape o are ca arie vulnerabilă la corupție și trafic de influență.

Un aspect important pe care l-am avut în vedere a fost acela de a separa persoanele chestionate în două grupe distincte, relevante din punct de vedere al relaționării în procesul de implementare a fondurilor europene: autoritățile de contractare și de implementare pe de o parte, și beneficiarii granturilor, pe de alta.

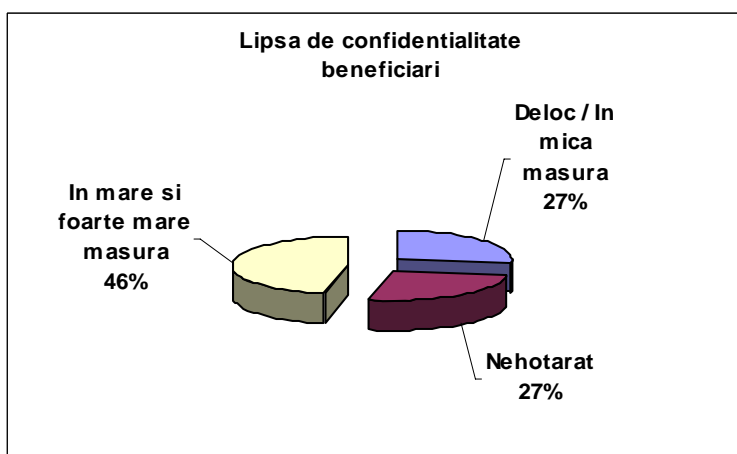
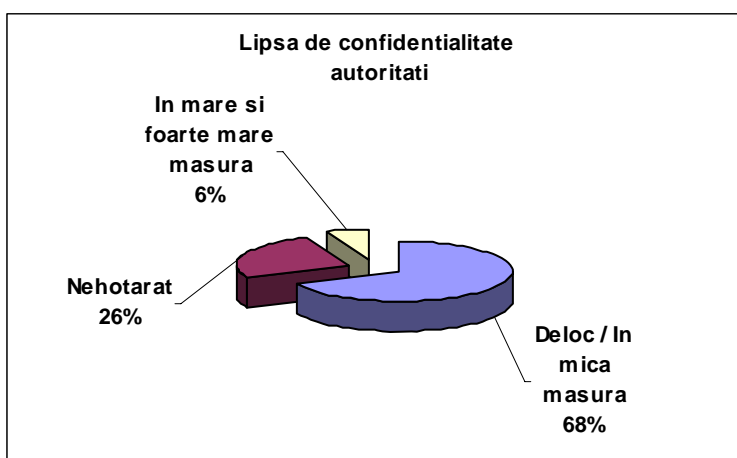
Comparând răspunsurilor pe care le-au oferit autoritățile cu răspunsurile pe care le-au oferit beneficiarii, observăm o discrepanță semnificativă cu privire la gravitatea și ponderea anumitor probleme în procesul de implementare a fondurilor europene, astfel încât ceea ce beneficiarii consideră ca fiind problematic în mare și foarte măsură, pentru autorități aceeași problemă există doar în mică sau foarte mică măsură, într-un procent similar, dar cu valoare inversă.

De altfel, din analiza răspunsurilor la chestionare, a rezultat că, pentru autorități, nu există probleme grave în nici una din fazele derulării procesului de cheltuire a banilor europeni. Explicația ar putea fi aceea că respondenții din partea autorităților sunt mai puțin înclinați să observe deficiențele din sistemul în care lucrează și manifestă inhibiție în a vorbi deschis, dar demonstrează și o lipsă de comunicare cu beneficiarii în ceea ce privește ariile problematice cu care aceștia din urmă se confruntă.

IV.1. Faza de pregătire a licitațiilor – vulnerabilitate 23%

În această fază, principala problemă identificată a fost **lipsa de confidențialitate** față de potențialii beneficiari sau contractori de finanțare.

□ La întrebarea **În ce măsură există lipsa de confidențialitate față de anumiți potențiali beneficiari?** 68% dintre reprezentanții autorităților au considerat că situația nu există deloc sau există într-o mică măsură. 6% au considerat că lipsa de confidențialitate este valabilă în mare și foarte mare măsură. De partea beneficiarilor, 46% au considerat că situația este valabilă în mare și foarte mare măsură iar pentru 27% faptul nu există deloc sau există într-o mică măsură. Felul de reprezentare al răspunsurilor la această întrebare este redat de graficele de mai jos:

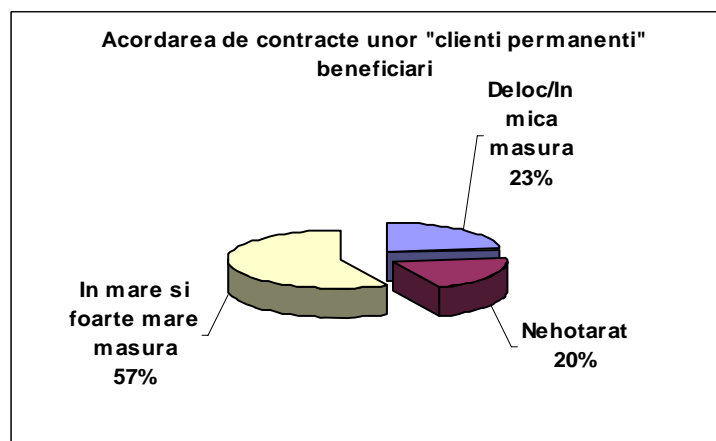
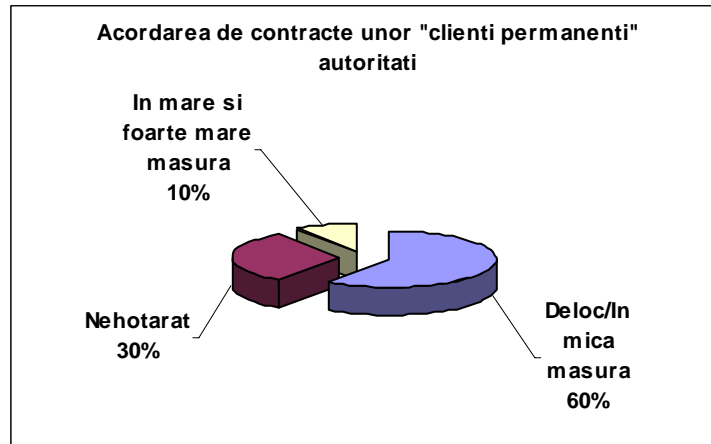

Extrase din răspunsurile persoanelor chestionate:

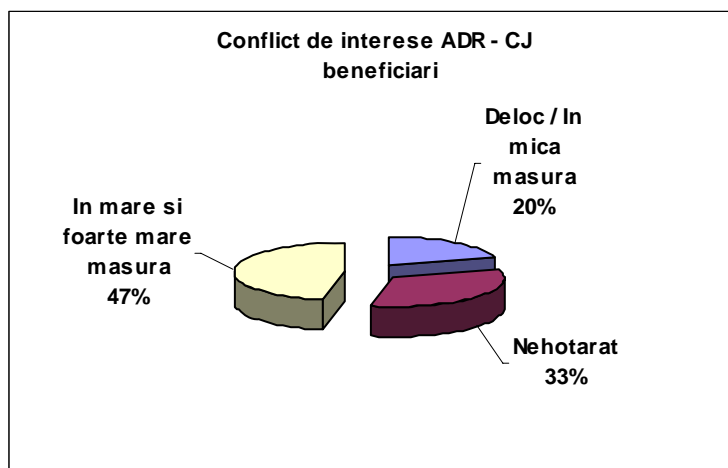
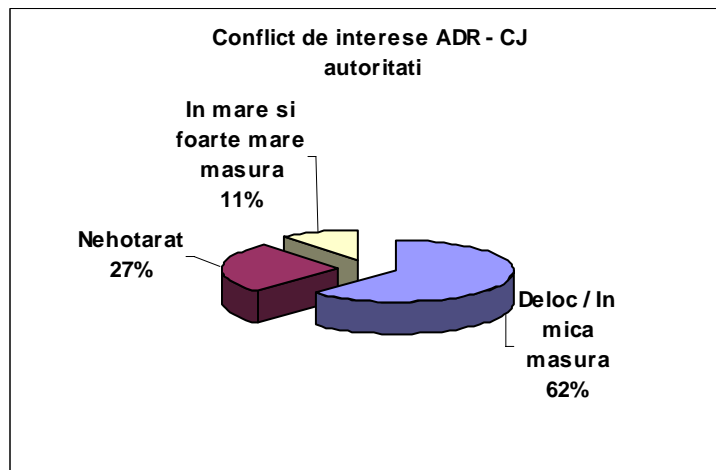
- *“din experiența vă zic, corupția pornește de la aplicații: “nu știi pe cineva...?”*
- *“În privința pregătirii licitațiilor corupția e la nivel înalt, la Minister”*
- *“Există posibilitatea că beneficiarul să vrea să implementeze proiectul cu un anumit furnizor de servicii. Cum poate realiza acest lucru? Prin stabilirea unor criterii preferențiale în caietul de sarcini”*
- *“persoanele din comisii anunță prieteni, cunoștințe, dă informații suplimentare față de ceea ce este pus la dispoziția tuturor”*
- *“Pregătirea licitațiilor reprezintă un risc mai mic deoarece implică multe documente tehnice”*
- *“vagi lămuriri în sesiunile de informare cu trimitere tot la ghid din partea pers abilitate..”*
- *“este foarte important acest moment, dacă înțelegeți ironia, pentru că poți să știi din start cu cine vei lucra!”*

IV.2. Faza de selectare a ofertelor – vulnerabilitate – 33%

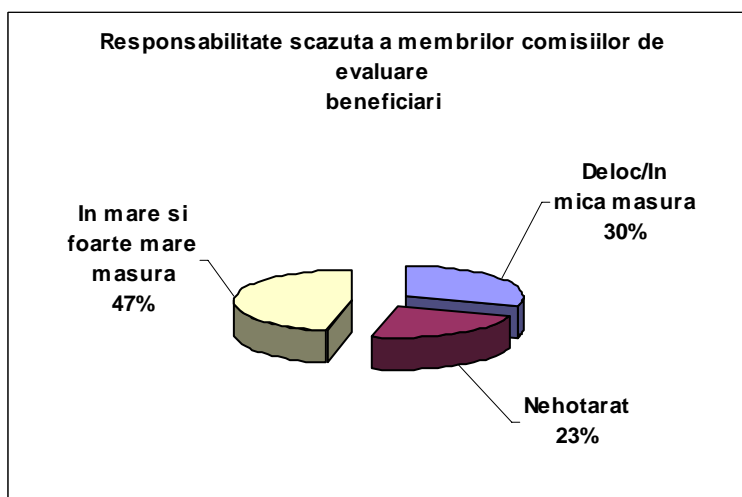
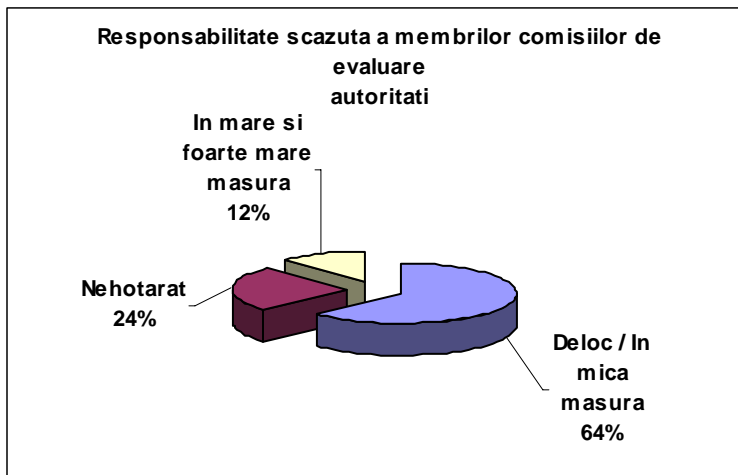
□ La întrebarea *În ce măsură există situația acordării de contracte unor “clienți permanenți” care monopolizează finanțările sub diverse companii/organizații – umbrela?* 60% dintre reprezentanții autorităților au considerat că acest lucru nu se întâmplă deloc sau se întâmplă într-o mică măsură iar 10% dintre ei consideră practica acordării de contracte unor „clienți permanenți” că aplicându-se în mare și foarte mare măsură. Un procent de 57% dintre beneficiari au admis că situația este frecventă într-o mare și foarte mare măsură iar 23% dintre aceștia au negat acest fapt. Graficele de mai jos arată repartizarea răspunsurilor la această întrebare:

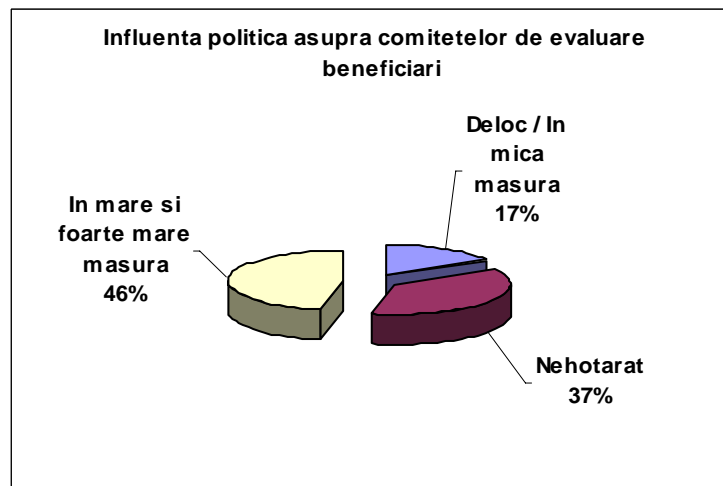
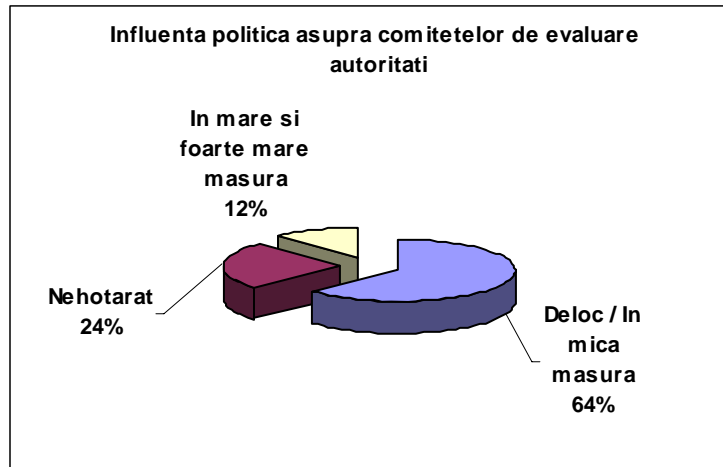
□ La întrebarea în *ce măsură există conflict de interese la nivelul relațiilor instituționale (ex. între ADR și Consiliul de Dezvoltare Regională pornind de la principiul că CJ finanțează ADR – ul)?* răspunsul dominant venit din partea autorităților a fost *deloc sau în mică măsură* - 62%. 27% dintre aceștia au fost nehotărâți iar 11% au considerat că situația este valabilă în mare și foarte mare măsură. Spre deosebire de reprezentanții autorităților, majoritatea beneficiarilor au considerat că situația este adevărată în mare și foarte mare măsură, 47%. 33% au fost nehotărâți în timp ce 20% sunt de părere că o astfel de relație nu există deloc sau că există într-o mică măsură. Graficele de mai jos indica repartizarea răspunsurilor:

□ La întrebarea în *ce măsură există lipsă de responsabilitate sau de motivație din partea membrilor comisiilor de evaluare, față de rezultatul evaluării?* 54% dintre autorități consideră că situația nu există sau există într-o mică măsură. 24% dintre aceștia sunt *nehotărâți*, iar 12% sunt de părere că faptul există în *mare și foarte mare măsură*. Reprezentanții beneficiarilor au păreri contrare. 47% dintre aceștia au considerat că situația se întâmplă în *mare și foarte mare măsură*, 23% au fost *nehotărâți* iar 30% au răspuns în *mică măsură sau deloc*. Graficele de mai jos indica repartizarea răspunsurilor:

□ La întrebarea în *ce măsură există influență politică asupra deciziilor comitetelor de evaluare?* 64% dintre reprezentanții autorităților au considerat că situația *nu există sau există într-o mică măsură*, 24% au fost *nehotărâți* în timp ce 12% au *confirmat ipoteza*. De partea beneficiarilor lucrurile au stat invers. 45% au considerat că există influență politică în *mare și foarte mare măsură*, 37% au fost *nehotărâți* și numai 17% dintre ei au fost de părere că faptul *nu se întâmplă sau se întâmplă într-o mică măsură*. Graficele de mai jos indica repartizarea răspunsurilor:

Extrase din răspunsurile persoanelor chestionate:

- *“aici se trag sforile, se practică sistemul de relații”*
- *“foarte simplu, trafic de influență pentru desemnarea câștigătorilor. Persoane care scriu și evaluează proiectele...”*
- *“principalul criteriu de evaluare a proiectelor nu este dat de valoarea acestora (eficiența preconizată, adecvarea obiectivelor la specificul economico-social al zonei de implementare etc.). În realitate, evaluarea se face în funcție de firma de consultanță implicată și/sau de asociația/societatea comercială beneficiară”*
- *“licitația e singurul punct vulnerabil. Pentru favorizarea unui solicitant, în*

“caietul de sarcini”, pot apărea clauze restrictive care să ducă la eliminarea concurenților. Se poate cere doar participarea firmelor care au cinci execuții similare și automat multe firme cad. Sau legate de cifra de afaceri, care de altfel e cerință a UE. O altă problemă apare în cazul punctajului. La unele proiecte partea economică are o pondere de 30%, iar cea tehnică de 70%, iar solicitanții nu au de unde să știe și pun accent pe cea economică”

-“ aici se stabilește lista proiectelor care vor lua banii. Se intervine prin cunoștințe la membrii Comisiei de Evaluare. Deși doi din cei trei membrii sunt din altă regiune aceasta nu e o problema căci se știe, mulți aplicanți sunt din București”.

-“ Pot apărea telefoane de la diferite persoane care pot pune un punct în plus sau în minus la proiecte. De cele mai multe ori e vorba de influență politică”

- “Atât timp cât Consiliul Județean finanțează ADR îl poți defavoriza în raport cu alți aplicanți? Ghidul Solicitantului permite C Județean să depună, iar ADR să evalueze, iar Consiliul Județean contribuie la bugetul ADR. Da, apare clar un conflict de interese”

-“ La selectarea ofertelor poate exista un subiectivism în evaluarea proiectelor. Fiind fonduri nerambursabile există un interes mare pe partea de selectare a ofertelor și proiectelor, întrucât intervine și factorul politic”

- “acesta este momentul traficului de influență pentru desemnarea câștigătorilor”

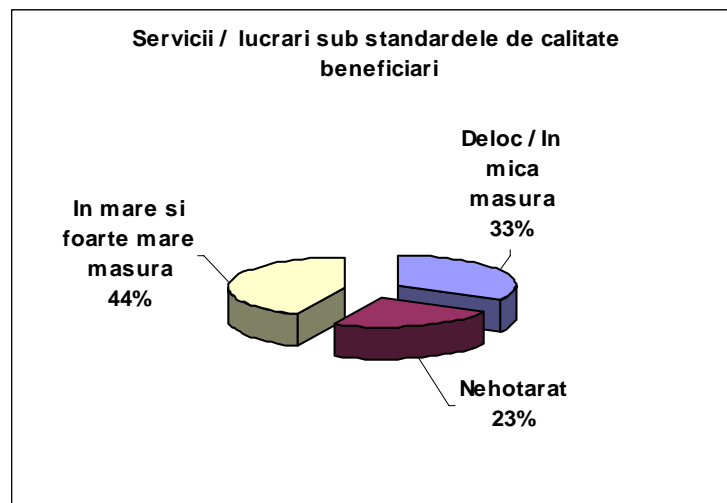
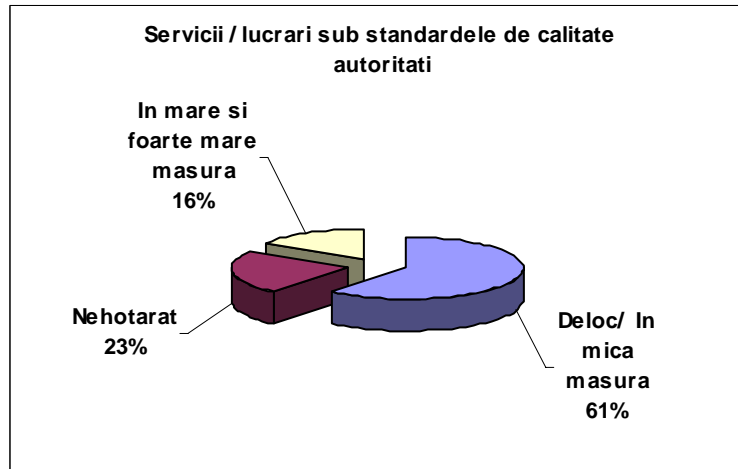
- “aici este <stadiul în care poți să faci diferite lucruri>, dacă vrei să câștigi un proiect”

- “orașul este mic. Ai relații/cunoștințe numeroase, poți afla foarte ușor componența comisiilor de selectare..”

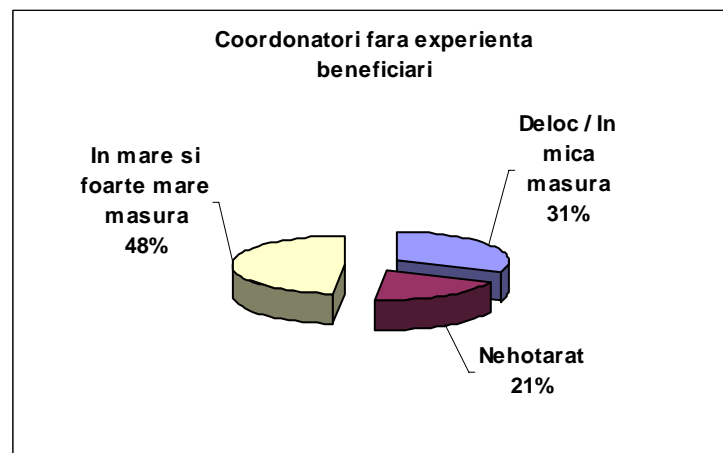
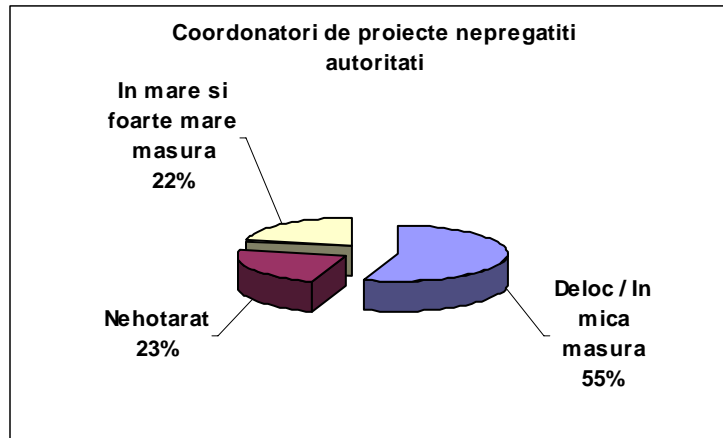
IV.3. Faza de implementare a proiectelor – vulnerabilitate 27%

□ La întrebarea în ce măsură există situația efectuării de servicii / lucrări sau livrării de bunuri, sub standardele de calitate stabilite? 61% dintre autorități au considerat că situația nu există sau există într-o mică măsură în timp ce 16% dintre ei au confirmat ipoteza. Percepția beneficiarilor este diferită, 44% dintre aceștia au confirmat ipoteza în timp ce 33% au considerat că faptul

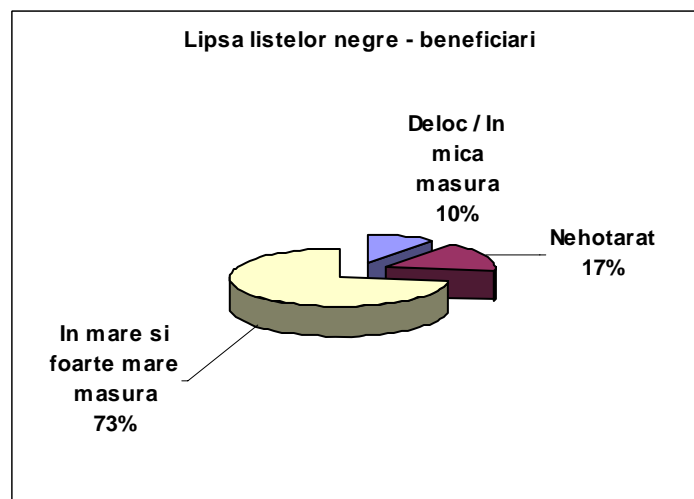
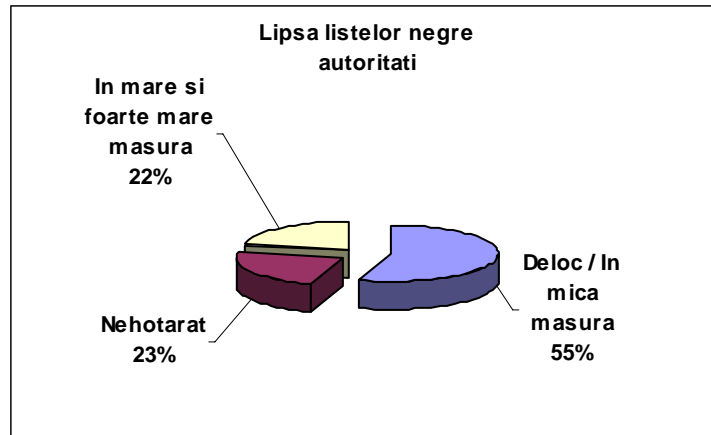
nu există sau există într-o mică măsură. Graficele de mai jos indică repartizarea răspunsurilor:

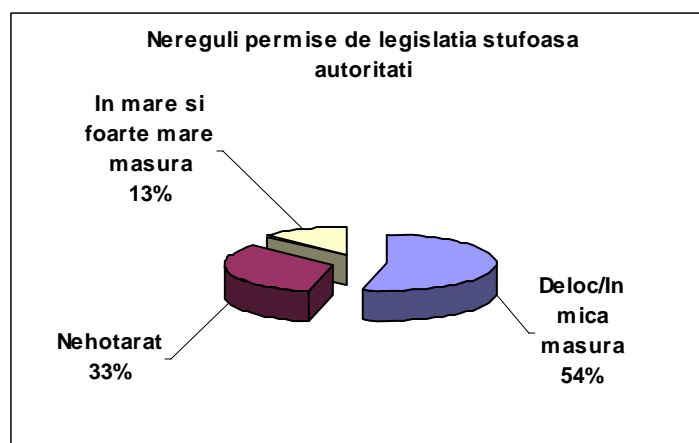
□ La întrebarea în *ce măsură există coordonatori de proiecte fără experiența și cunoștințe adecvate?* 55% dintre reprezentanții autorităților au considerat că situația nu există sau există într-o mică măsură în timp ce 22% au confirmat această ipoteză, 23% dintre aceștia au fost nehotărâți. Beneficiarii sunt de acord cu ipoteza în proporție de 48%, 31% dintre ei au considerat că faptul nu se întâmplă deloc sau se întâmplă în mică măsură. Graficele de mai jos indică repartizarea răspunsurilor:

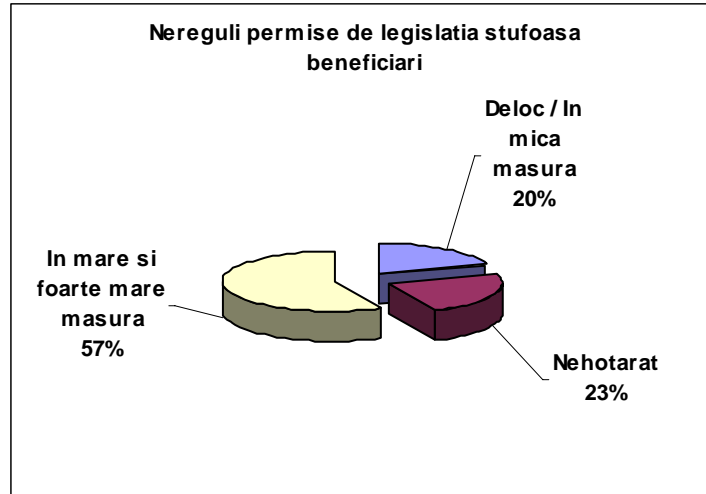

□ La întrebarea *În ce măsură lipsa unor liste negre adecvate conținând firmele care au dovedit iresponsabilitate și practici corupte/nereguli în decursul implementării proiectelor, poate perpetua apariția de nereguli/cazuri de corupție?* Am constatat că situația nu există sau există în mică măsură din punctul de vedere al 55% dintre autorități. Faptul este valabil în mare sau foarte mare măsură pentru 22% dintre autorități iar 23% dintre aceștia sunt nehotărâți. Beneficiarii au tratat cu larghețe lipsa listelor negre. 73% dintre aceștia sunt de părere că situația este valabilă în mare și foarte mare măsură în timp ce numai 10% au afirmat că situația nu există deloc sau există într-o mică măsură. Graficele de mai jos indică repartizarea răspunsurilor:

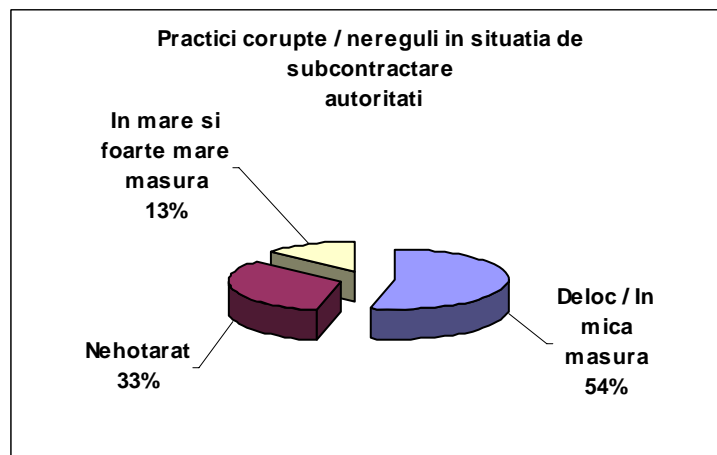

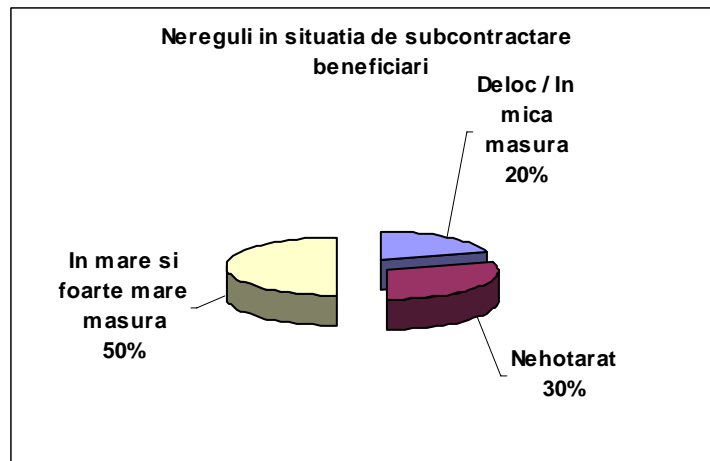
□ La întrebarea ***În ce măsură există practici corupte/nereguli permise de legislația stufoasă și confuză?*** am constatat că aceste practici există în mică măsură sau nu există, au raspuns 54% dintre reprezentanții autorităților. Percepția beneficiarilor este diferită. 57% dintre aceștia au considerat că situația este valabilă în mare și foarte mare măsură. Graficele de mai jos indică repartizarea răspunsurilor:

□ La întrebarea *În ce măsură există practici corupte/nereguli în situațiile de subcontractare?*, percepțiile celor două entități diferă semnificativ și în ceea ce privește regimul subcontractărilor. 54% dintre reprezentanții autorităților au considerat că faptul nu există sau există într-o mică măsură în timp ce numai 13% dintre aceștia susțin contrariul. Un procent mare de nehotărâți, 33%, există în rândul autorităților. De partea beneficiarilor de finanțări europene, 50% au considerat că situația este valabilă în mare și foarte mare măsură și numai 20% au negat. Graficele de mai jos indică repartizarea răspunsurilor:

Extrase din răspunsurile persoanelor chestionate:

- *“aici, la partea de achiziții, beneficiarul poate fi sensibil față de anumite firme, ale rudelor și apare conflictul de interese.”*
- *“Aplicațiile sunt pregătite de multe ori de firme de consultanță iar beneficiarul se trezește cu proiectul câștigat fără să știe cum să-l implementeze. De-aci problemele care apar în momentul implementării, de multe ori neconformă cu aplicația propriu-zisă.”*
- *“În faza de implementare a proiectului, la subcontractare – este momentul în care se împrăștie banii”*
- *“ nu se cunosc procedurile de achiziție publică! beneficiarii locali nu citesc procedurile, ori le aplică răuvoit”*
- *“la implementarea proiectelor pot exista nereguli la nivelul beneficiarilor care nu-și organizează licitațiile secundare conform procedurilor”*
- *“este partea în care de multe ori ne confruntăm cu neglijență din partea beneficiarului”*
- *“aici sunt probleme la licitațiile organizate de beneficiar... pentru că, participând la ea, îți trebuie o grămadă de documente, iar acestea costă bani (destui). Astfel, unele firme se retrag, iar altele, care rămân, cresc prețul pentru a-și acoperi cheltuielile”.*
- *“Unii beneficiari sunt foarte versați, și din cauza asta aici sunt probleme foarte mari, mai ales că nu avem pregătire tehnică, ne duc ușor de nas.*

La drumuri, spre exemplu. Mai ales pe programele ISPA, cele mari, de drumuri. Aici contractorii fac aproape ce vor ei!"

- *"La subcontractare pe ISPA, nici nu mai încap vorbe. Nici un contractor nu respectă limita de 30%!"*
- *"Beneficiarii de pe ISPA sunt foarte versați. Au prins smecheria, știu că auditul care se face este slab și astfel profită la maxim. Chiar firmele străine (de la care ai pretenții) s-au adaptat la perfecție sistemului de lucru românesc. Se bazează pe faptul că managerul de proiect este slab (la noi adică) și profită. Cu complicitatea sistemului, munca lor este calitativ perfectibilă, cum se zice.."*
- *"multe probleme apar datorită întârzierii tranșelor. De la scrierea proiectului până la venirea banilor prețurile cresc și nu te mai poți încadra în bugetul estimat"*

IV.4. Faza de monitorizarea și evaluare a proiectului - vulnerabilitate 17%

Persoanele chestionate nu au sesizat în această fază probleme deosebite, așa cum arată și procentajul scăzut de vulnerabilitate în raport cu celelalte faze ale gestionării fondurilor europene.

Extrase din răspunsurile persoanelor chestionate:

- *"în acest stadiu al proiectului se fac multe controale (controlul celor patru ochi) și e foarte greu să faci ceva. În plus, sunt controale și de la alte instituții. De multe ori se ajunge în situația ca, monitorizarea sau controlul să coste mai mult decât programul în sine"*
- *"asta depinde mai ales de calitatea evaluatorilor. Teoretic, există posibilitatea ca aceștia să fie subiectivi."*
- *"Nu există specializări pe ramură și aceeași persoană se ocupă de toate proiectele indiferent de natura lor. Din lipsa cunoștințelor pot apărea greșeli"*
- *"La monitorizare există proceduri ce trebuie respectate și un control"*

foarte riguros, și astfel nu au cum să apară nereguli”

- *“ inspectorii pot favoriza pe unii sau pot exagera foarte mult în aplicarea procedurilor”*
- *“rigiditate birocratică care poate duce la erori. Ex. Un funcționar care nu a ținut cont de ceea ce se decisese la nivelul conducerii cu privire la actul adițional care trebuia făcut în cadrul proiectului, fiindcă se schimbase procedura în perioada de implementare iar el a extins-o și înaintea acestor schimbări)”*

V. Soluții și recomandări

Pornind de la problematica discutată, am solicitat persoanelor chestionate să identifice o serie de soluții și recomandări necesare pentru îmbunătățirea procesului de gestionare a fondurilor europene.

V.1. Pregătirea personalului implicat în derularea fondurilor europene

Pregătirea personalului trebuie să aibă în vedere dezvoltarea de **programe permanente de instruire** dar și asigurarea resurselor umane specializate astfel încât problema **fluctuației** de personal să fie depășită. O consecință a lipsei personalului calificat este **supraîncărcarea angajaților** din instituțiile de management, fiind necesară o reducere a volumului de lucru, astfel încât să se asigure respectarea procedurilor și a termenelor.

Iată câteva exemple:

- *“instruirea eficientă a celor implicați în implementarea, elaborarea unor proceduri și reguli clare de implementare”*
- *“selecția mai riguroasă a evaluatorilor din partea autorităților contractante în sensul experienței în managementul de proiecte, adesea au proprii evaluatori cu experiența doar în control iar lipsa experienței mai sus menționate duce la concluzii pripite sau incorecte”*
- *“ uite o soluție aici: “mentoratul”, că la școală. Adică cei care au experiență să primească pe lângă ei oameni angajați de curând pe care să-i trăinuiească. Dar să fie plătiți pentru asta – autoritățile ar trebui să încurajeze acest mod de colaborare”*
- *“evaluatorii să fie selectați dintre persoane cu experiență. Să fie plătiți corespunzător de către autorități”*
- *“în afara unităților/autorităților de implementare ar trebui să existe mai mulți consultanți din partea autorităților contractante pentru o comunicare mai eficientă între beneficiar și autorități și pentru lămurirea unor probleme întâmpinate în implementarea proiectelor”*
- *“micșorarea volumului de lucru pentru noi cei ce facem monitorizarea. -*

---- Avem un volum imens de muncă! Suntem 11 oameni care ne ocupăm de implementarea a 50 de măsuri (o măsură include mai mult proiecte)”

V.2. Motivarea corespunzătoare a personalului implicat:

Atât răspunsurile la chestionare, cât și dezbaterile la nivel local au indicat că principala cauză a lipsei de personal specializat este nivelul salarial scăzut în raport cu calificarea și gradul de specializare implicat de aceste funcții.

Există numeroase situații în care persoane specializate, ce ocupă funcții de supervizare pentru derularea unor proiecte de zeci de milioane de euro, au salarii ce nu depășesc 400 de euro, în condițiile în care nivelul de muncă depășește adesea cele opt ore legale pe zi, iar pe piața de muncă privată ar primi de trei-patru ori mai mult.

Iată câteva exemple:

- *“singura soluție valabilă ar fi motivarea corespunzătoare a membrilor comisiei de evaluare”*
- *“poate că neregulile care se întâmplă în faza de evaluare se datorează slabei salarizări a celor implicați. Creștea salariilor și motivarea acestora mi se pare soluția cea mai avantajoasă”*
- *“să motiveze financiar persoanele implicate în acest proces pentru a rezista tentației de a primi mită”*

V.3. Comisii de evaluare mai independente:

Rolul cheie pe care comisiile de evaluare îl joacă în selectarea proiectelor și a ofertelor determină, la nivelul membrilor comisiei, un grad sporit de vulnerabilitate și de suspiciune din partea aplicanților.

Independența comisiilor de evaluare este văzută ca o soluție pentru a minimiza traficul de influență și pentru a scoate de sub ingerința politică procesul de selectarea a proiectelor.

Identificarea, ca o problemă semnificativă, a traficului de influență și a ingerinței politice la nivelul comisiilor de evaluare are o consecință directă asupra **încrederii** în sistemul de acordare a fondurilor europene. Din acest motiv soluția unei independențe cât mai sporite a comisiilor de evaluare a fost apreciată de majoritatea respondenților.

Iată câteva exemple:

- *O mare problemă este conflictul de interese dintre ADR și cele 5 Consilii Județene, deoarece acestea pot fi beneficiare de proiecte. Soluția este ca salariații ADR să fie plătiți doar din contractele de asistență tehnică, adică de la Minister. Acum, 50% suportă Ministerul, iar 50% C. Jud.*
- *Evaluarea cu evaluatori independenți, contractați de Ministerul Finanțelor și nu de MIE*
- *O relație de coordonare, și nu de subordonare, cu Ministerul Integrării*
- *La selectarea ofertelor – toți membrii Comisiei de evaluare să fie independenți de regiunea în care se petrece licitația*
- *Un control mai riguros din partea autorităților și supervizarea cumva a Comisiei de Evaluare*
- *Foarte important, în componența comisiilor de licitație, la achiziția de bunuri / servicii, trebuie implicați, cel puțin selectiv, reprezentanți ai Gărzii Financiare, astfel putându-se acționa preventiv*

V.4. Îmbunătățirea și simplificarea procedurilor:

Unul dintre respondenții chestionarelor aplicate, invocând birocrăția excesivă și, în general, procedurile dificile cu care sunt asociate finanțările europene, reclamă lipsa unui "manual al beneficiarului începător". În situația în care România va beneficia de fonduri structurale cu mult mai consistente decât cele

disponibile prin programele de pre-aderare, nevoia simplificării formalităților administrative se impune ca o soluție de care va depinde în mod direct gradul de absorbție și eficiența întregului proces. Necesitatea simplificării procedurilor de distribuire a fondurilor europene a fost percepută de însuși organismul european. Într-un document emis de către Comisia Europeană[†] se arată nevoia simplificării și transparentizării procesului, pași esențiali către o mai bună și mai corectă distribuire a fondurilor comunitare.

Iată câteva exemple:

- *“este mult prea multa birocratie! Neregulile care apar în această arie, cea de implementare, se datorează în mare parte acestui lucru. Cred că relaxarea sistemului ar putea fi benefică în acest sens”*
- *“sa instituie un sistem de raportare lunară a activității prin care să simplifice procedurile legate de relația beneficiar-finanțator”*
- *“elaborarea unor proceduri și reguli clare de implementare. Cred că autoritățile implicate în implementarea proiectelor pot elabora ghiduri de bună practică pentru beneficiarii neajutorați sau un manual al beneficiarului începător!”*
- *“Asta este o mare problemă! Este ca și cum m-ați întreba: cum să-l faci pe beneficiar să devină mai eficient? Apar nereguli, mai ales erori umane sau întâzieri, pentru că beneficiarul român este incapabil să aibă niște obiective pe care să le respecte după aia. Să se programeze adică. Cred că rezolvarea problemelor din această fază ține numai de respectarea legilor și a procedurilor.”*
- *“Autoritățile trebuie să îmbunătățească controlul și verificările specifice. Si, mai ales, să nu mai aplice politica neoficială de tolerare a neregulilor, altfel spus, să renunțe la formalism”*

V.5. Transparentizarea procesului:

[†] “New funds, better rules. Overview for new financial rules and funding opportunities 2007 – 2013 – information pack.” European Commission, 2007

Lipsa de transparență este una dintre cauzele disfuncțiilor care caracterizează sistemul finanțărilor europene în România. Majoritatea participanților la cercetare au simțit nevoia "deschiderii" procesului. S-au invocat soluții care pornesc de la publicarea pe internet a tuturor aplicațiilor unei linii de finanțare până la elaborarea și publicarea de "liste negre" conținând numele beneficiarilor privați dar și numele consultanților care au dovedit nereguli sau practici corupte la implementarea granturilor sau în relația cu beneficiarii acestora. Publicarea corectă și completă a informațiilor legate de contractele aflate în derulare poate oferi organizațiilor societății civile și cetățenilor ocazia unei "duble monitorizări a procesului". Iată mai jos câteva dintre soluțiile prezentate la această secțiune de participanții la cercetare:

- *"afișarea pe internet a proiectelor depuse și a rezultatelor selecției (respinși, acceptați)"*
- *"să asigure o dublă monitorizare: etapa de selectare a ofertelor să fie publică și să justifice respingerea ofertelor"*
- *"sistemul este netransparent. Creșterea gradului de transparență. Nu știu cum se poate acest lucru."*
- *"eliminarea procedurii "selecție de oferte" și instituirea licitațiilor deschise"*
- *"existența unei baze de date cu cei care au încercat să fraudeze sistemul. dar nu cu firmele, ci cu persoanele (inclusiv cu rudele lor)"*
- *"sa excludă din start beneficiarii "cu probleme" avute în implementarea unor proiecte anterioare. "*
- *"beneficiarii sau aplicații ar putea să semnaleze problemele sau situațiile dubioase; să conteste rezultatele selecției atunci când au probe privind nereguli"*
- *"liste negre cu firmele vinovate de nereguli. Instituțiile de control, DNA-ul de exemplu, împreună cu evaluatori independenți sau cu experți să întocmească un set de criterii potrivit cu care beneficiarii vicleni să fie puși la zidul infamiei. Chestia asta se poate face în orice moment chiar*

și cu firmele de consultanță”

- *“Se fac baze de date pt un credit la un frigider, sau la mobile și nu se poate face la un grant??”*
- *Evaluarea proiectelor ar trebui să aibă un caracter public. Autoritățile trebuie să includă în Comisia de Evaluare reprezentanți ai societății civile din România și ai unor organisme similare din celelalte țări ale UE, pentru a realiza un import de cultură de onestitate și de performanță.*

VI. Cum scrie presa despre fondurile europene?

În perioada 10 ianuarie – 1 aprilie 2007 Agenția de Monitorizare a Presei a analizat felul în care presa scrisă scrisă din România abordează informații despre procesul de implementare al fondurilor europene. De-a lungul celor trei luni de monitorizare a fost selectat un total de 498 de articole despre finanțările europene (394 în presa locală și 109 în presa centrală). Mai jos sunt redate publicațiile monitorizate și principalii indicatori care au fost urmăriți de-a lungul analizei:

- **publicații locale** - Monitorul de Botoșani, Bună Ziua Brașov, Obiectiv Vocea Brăilei, Adevărul de Cluj, Gazeta de Sud, Ediție Specială, Jurnalul de Constanța, Ziarul de Vrancea, Viața Liberă, Ziarul de Iași, Informația Zilei, Agenda Zilei, Renașterea Bănățeană, Obiectiv Tulcea, Adevărul de Arad, Gazeta de Maramureș, Monitorul de Vaslui, Gazeta de Oradea, Impact în Gorj, Curierul Zilei, Jurnalul de Ialomița, Observator de Calaraș, Observator de Covasna, Ziarul de Sibiu, Gazeta de Bistrița, Monitorul de Neamț, Monitorul de Suceava, Ziarul de Mureș, Ziarul de Bacău.
- **publicații centrale** - Evenimentul Zilei, Ziua, Adevărul, Jurnalul Național, Capital.

În analiza de presă s-a urmărit frecvența următorilor indicatori:

- ocurența articolelor despre fonduri europene;
- tipurile de articole (“poveste de succes”, “absorbție”, “informații generale”, “probleme”);
- prezența numelor programelor de finanțare în articolele dedicate subiectului;
- asocierea diverselor tipuri de articole cu programe de finanțare europeană;
- tipurile de probleme abordate de jurnaliști (probleme ale sistemului administrativ, corupție, lipsa fondurilor de cofinanțare, birocratie, documentația stufoasă, managementul deficitar de proiect, instabilitate

legislativă, lipsa proiectelor);

- programe de finanțare asociate cu probleme;
- cauza problemelor (autoritățile, beneficiarul, instituții creditoare, firmele contractoare);

Am considerat “informații generale” acele articole care au prezentat date și informații despre procesul de implementare al fondurilor europene (ex. informații despre stadiul programării instrumentelor structurale de finanțare, lansarea unor noi linii de finanțare (de ex. PHARE – Managementul Deșeurilor), diverse oportunități de finanțare, întâlniri pe subiectul fondurilor europene, vizite ale unor oficiali europeni etc.)

Au fost considerate articole de absorbție acele articole care au prezentat finalizarea unor proiecte europene, punându-se la dispoziția cititorului și cifrele cheltuite.

Articolele “povești de succes” au fost cele care relatau cazuri în care implementarea banilor europeni a fost făcută corespunzător, oferind modele de urmat în această direcție.

Au fost considerate “probleme” acele articole care au arătat dificultățile/limitile procesului de implementare a fondurilor europene.

„Fondurile europene” sunt fondurile puse la dispoziția României de către Uniunea Europeană prin intermediul programelor de pre-aderare (PHARE, ISPA, SAPARD, SAMTID, RICOP). În aceeași categorie au intrat și „fondurile structurale” (FSE, FEDR, FC), precum și cele complementare acestora (FADR, FEP), aflate în această perioadă în proces de programare pentru intervalul 2007 – 2013.

În categoria alte programe am inclus: programele comunitare (Leonardo Da Vinci, YOUTH).

Indicatorul “nespecificat” a adunat acele articole care se limitau la expresia “fonduri europene” fără a se specifica felul acestora.

“Puhoiul de bani de la Uniunea Europeană”

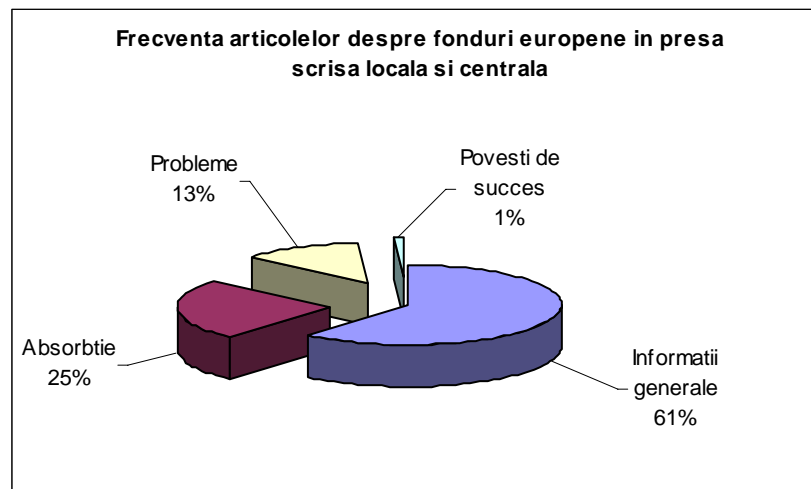
Subiectul fondurilor europene ocupă un spațiu generos în presa scrisă românească. Spectrul fondurilor structurale și al sumelor de bani asociate acestora au deschis apetitul publicațiilor românești pentru „autorități de management”, „POS – DRU sau POS - DCA”, „axe prioritare”, „programe complement”, cofinanțări, bănci și, nu în ultimul rând, pentru cele „nouă milioane de euro de cheltuit pe zi, obligatoriu”, până în anul 2013. Adică 32 de miliarde în șapte ani numai pentru dezvoltare regională, competitivitate, cercetare, educație, mediu, transporturi, dezvoltare rurală și bună guvernare.

Pe lângă cele 32 de miliarde, în ziare mai citim despre implementarea PHARE 2005 - Coeziune Economică și Socială cu schemele de granturi („managementul gunoaielor” și resursele umane), despre 95% absorbție pe ISPA, SAPARD și FERMIERUL țăranilor. Acestea din urmă sunt mai frecvente în paginile presei locale. În presa centrală, citim despre “finanțări structurale” și acest “pariu de 30 de mld de euro de la Uniunea Europeană”.

Fondurile sunt împărțite pe domenii de intervenție și autorități de management, apar inițiale de nepercept pentru cei nefamiliarizați cu domeniul, se fac calcule și sunt oferite ponturi pentru proiecte de succes. În presa locală se scrie tot mai des despre „dezvoltare regională” sau rurală. Apar tot mai mult „Agențiile de Dezvoltare Regională”, instituții care vor implementa fondurile destinate acestor programe. “Comunele sărace riscă să rateze finanțările europene”, IMM – urile vor avea la dispoziție 5 mld de euro iar centrele vechi ale orașelor vor putea fi renovate cu bani europeni; numai să existe proiecte suficiente și bine scrise, funcționari pregătiți și fonduri pentru cofinanțarea sumelor generoase, adică „950 de euro pe cap de ieșean, de la UE, până în 2013”. Cel mai adesea, canalizările și gropile de gunoi ecologice neterminate dau bătăi de cap autorităților locale, trezesc reacții adverse din partea Comisiei Europene și trimit în urmărire penală firme grecești, italiene sau turcești, reprezentate pe șantier de manageri și ingineri români.

Când scriu despre fonduri europene, ziarele arată o Românie aflată în fața unor mari oportunități. O dată cu 2007 și cu integrarea în Uniunea Europeană, presa scrisă a simțit și ea gustul banilor europeni.

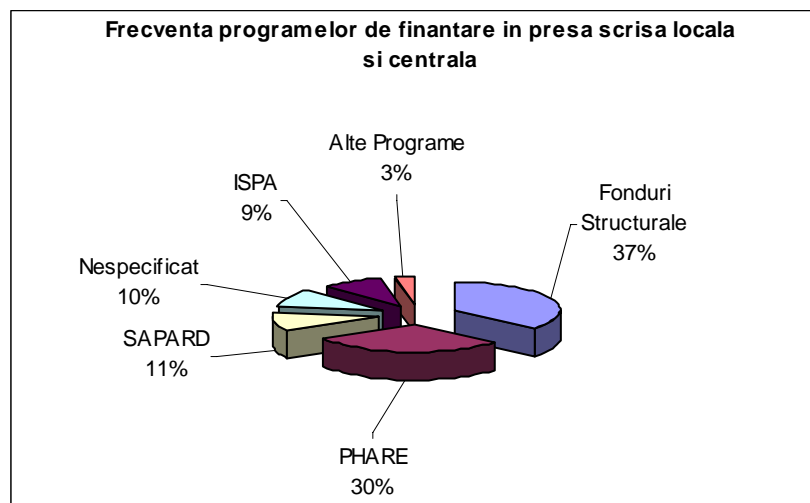
De-a lungul celor trei luni de monitorizare a fost selectat un total de 498 de articole (394 în presa locală și 109 în presa centrală). Graficul de mai jos indică frecvența articolelor despre fondurile europene în presa scrisă locală și centrală:

Cele mai multe au fost **articole conținând informații generale** (61%, respectiv 306), iar cele mai puține au fost **poveștile de succes** (1% - 5 articole). Au fost analizate 123 de articole (25% din totalul celor studiate) despre finalizarea unor proiecte cu finanțare europeană (**articole despre absorbția fondurilor europene**) și 63 (13%) de **articole despre problemele procesului de finanțare**.

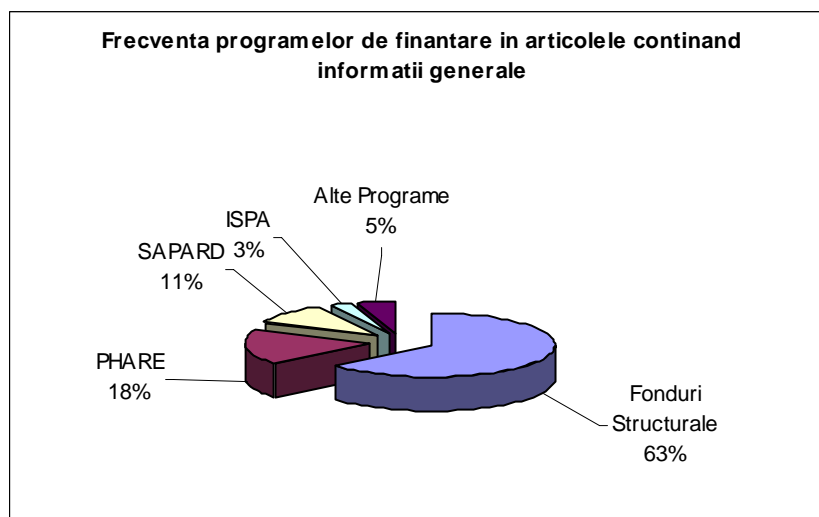
Programele de finanțare cele mai prezente în articolele analizate sunt fondurile structurale – 36%. Al doilea program ca reprezentare este PHARE – 30%, urmat de SAPARD cu 11%, ISPA 9% iar 3% sunt reprezentate de alte programe (programe comunitare, RYCOP, SAMTID). Din totalul articolelor analizate un procent de 10% - 53 de articole sunt dedicate „fondurilor europene”, fără ca autorii lor să specifice despre ce fel de fonduri este vorba.

Graficul de mai jos indică reprezentarea programelor de finanțare în articolele studiate:

Din totalul articolelor analizate, cele mai multe au fost articolele de informare. Au predominat articolele scurte despre evoluția procesului de programare al fondurilor structurale sau despre lansarea unor noi linii de finanțare precum PHARE CES – Mediu sau Resurse Umane.

Subiectul principal al articolelor conținând informații generale a fost legat de fondurile structurale (FSE, FEDR, FC) sau fondurile complementare acestora (fonduri destinate dezvoltării rurale și pescuitului). Graficul de mai jos indică repartitia programelor de finanțare în cadrul articolelor conținând informații generale din presa scrisă locală și centrală:

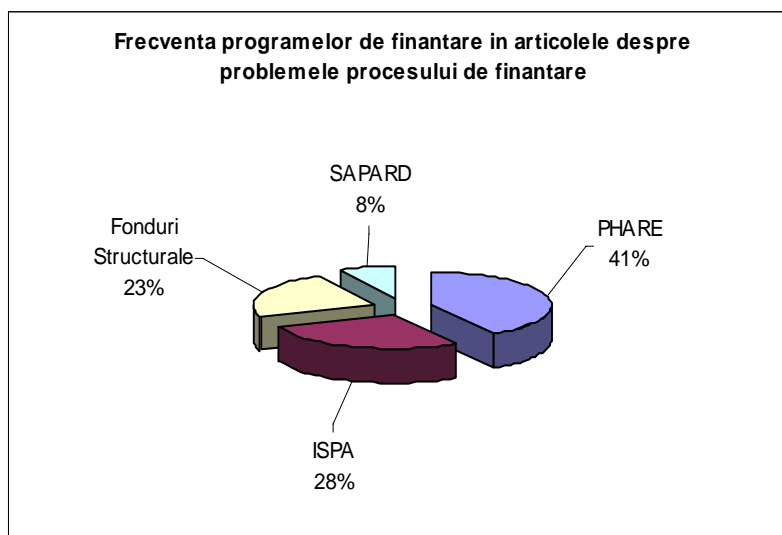

Majoritatea informațiilor despre fonduri structurale sunt însoțite de cifre. Ni se comunică sume și, în general, foarte mulți bani disponibili pentru România. Iată câteva titluri:

- „Regiunea de Nord - Est are 703 milioane de euro de la UE”,
- „UE ne trimite 32 de miliarde de euro, numai să știm să-i cheltuim”,
- “În șapte ani, România poate înghiți 31 de miliarde de euro de la UE”,
- „Miliarde de euro se duc la apă și canal”,
- „Puhoi de bani de la Uniunea Europeană!”,
- „950 de euro pe cap de ieșean, de la UE”,
- “250 mil de euro curg pe Dunăre – pentru proiecte transfrontaliere”.

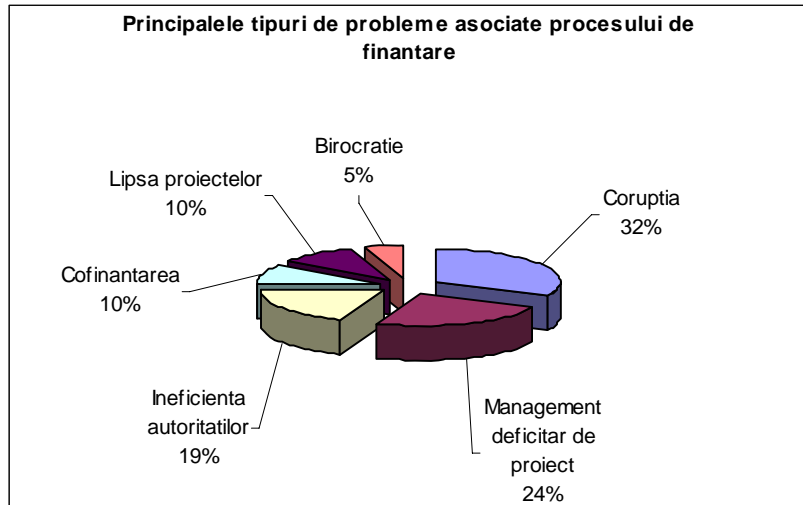
Dimensiunea și calitatea informațiilor analizate variază de la simple știri despre “banii europeni” până la articole cuprinzătoare care prezintă detaliat mecanismele de finanțare. Sunt oferite informații despre mersul procesului de programare, autorități de management implicate în proces, programe operaționale sectoriale, axe prioritare de intervenție etc. Dintre ziarele analizate menționăm *Obiectiv Vocea Brăilei* și *Gazeta de Sud* (publicații locale), săptămânalul *Capital* și cotidianul *Adevărul* (publicații centrale) care au abordat analize consistente despre mecanismele prin care, începând cu anul 2007, fondurile europene vor fi implementate în România.

Problemele procesului de implementare al fondurilor europene în România au fost abordate în 63 de articole (13% din totalul celor analizate). Graficul de mai jos indică programele de finanțare cel mai des asociate cu probleme:

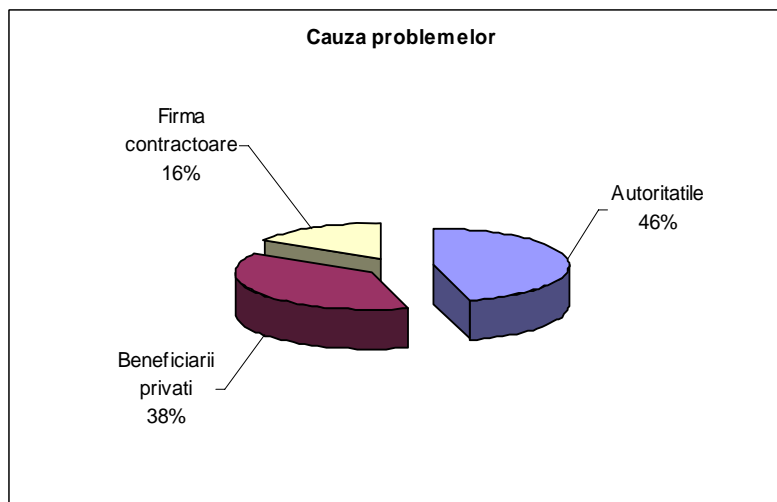

Programul **PHARE** este cel mai frecvent asociat cu probleme în presa scrisă românească – 41% din articole. Este urmat de programul **ISPA**, cu 28%, și **SAPARD** cu 8%. Problemele procesului de programare al implementării **fondurilor structurale** în România sunt surprinse de ziariști în 23% din totalul articolelor cu probleme.

Corupția a fost una dintre problemele cele mai des întâlnite în articolele analizate, deturnarea de fonduri publice în folos personal fiind cea mai frecventă modalitate de fraudare întâlnită. A doua problemă frecventă cu care fondurile europene sunt asociate în presa românească este situația **managementului deficitar de proiect**. **Lipsa de experiență, lipsa de interes a beneficiarilor sau lipsa cunoștințelor necesare scrierii unei aplicații de finanțare** determină pierderea finanțărilor europene sau întârzieri în implementarea proiectelor. Alte probleme frecvente au fost: *ineficiența autorităților, lipsa fondurilor de cofinanțare, lipsa proiectelor, birocracia*. Graficul de mai jos indică principalele probleme asociate procesului de cheltuire al fondurilor europene în România:

Vinovați pentru disfuncțiile analizate de ziarști sunt **autorități publice** implicate în procesul de implementare - 46% din cazuri. **Beneficiarii** granturilor sunt de vină în 38% din cazuri iar **contractorii diverselor finanțări** (cel mai adesea firme de construcții) reprezintă cauza problemelor în 16% din cazuri. Graficul de mai jos arată cauza problemelor fondurilor europene în presa românească:

Raportat la totalul articolelor studiate (498), articolele despre problemele procesului de programare și implementare al fondurilor europene în România sunt relativ puține (63) – 13%. Dintre publicațiile studiate menționăm Gazeta de Sud (cotidian local) și Jurnalul Național (cotidian central) care au abordat mai

des problematica fondurilor europene, publicând anchete (în Jurnalul Național, scândalul proiectului PHARE de la Facultatea de Științe Politice din Universitatea București și în Gazeta de Sud – scândalul legat de închiderea gropii de gunoi de la Râureni) sau articole prin care atrăgeau atenția asupra riscurilor pierderii finanțărilor europene datorită neglijenței beneficiarilor sau a indiferenței autorităților.

Ca o concluzie, putem spune că interesul presei este captat de spectrul fondurilor structurale disponibile pentru România începând cu acest an. Ziariștii prezintă cu dezinvoltură instituții, programe de finanțare, sume de bani, totul împachetat sub deviza “*Dumnezeu îți dă, dar nu-ți bagă și în traistă!*”

VII. Dezbateri publice

Concluziile dezbaterilor la nivel local asupra transparenței fondurilor europene

În perioada 13 martie – 16 martie 2007 au avut loc o serie de dezbateri la nivel local având ca temă transparența fondurilor europene în România, problemele procesului de accesare al fondurilor europene, cât și nivelul de implicare al grupurilor țintă în stabilirea obiectivelor ce ar putea fi realizate cu fonduri europene.

Dezbaterile au avut loc în județul Brăila (în localitățile Brăila, Măxineni și Făurei) și în județul Dolj (în localitățile Craiova, Filiași și Calafat).

Probleme și soluții discutate la nivel local:

Problema 1. ADR vs CDR:

- Ingerența, mai ales pe criterii de natură politică, a Consiliului de Dezvoltare în selectarea proiectelor de dezvoltare regională.
- Legea de funcționare a ADR-urilor, 315/2004, este improprie, aceasta reglementând finanțarea ADR din banii CDR (consiliilor județene). Problema este legată de plata activității ADR, care este direct proporțională cu bugetele consiliilor județene. Reprezentanții CJ, care au

o contribuție semnificativă, pot ridica astfel pretenții față de rezultatul evaluării proiectelor de dezvoltare regională.

- Se poate ajunge până la situații de șantaj. S-a menționat exemplul Consiliului Județean Constanța, care a amenințat că va sista plata finanțărilor către bugetul ADR dacă președintele acestuia nu va fi numit în funcția de președinte al CDR.
- Dacă lista proiectelor aprobate în comisiile de licitație din ADR nu corespunde cu interesele CDR, atunci acestea sunt respinse până când se ajunge la o “formulă acceptabilă”.

Soluții propuse la problema 1:

- Modificarea legii privind dezvoltarea regională din RO – 315/2004 în direcția limitării controlului exercitat de către Consiliile Județene asupra ADR.
- Stabilirea unor proceduri contractuale de finanțare a activității ADR de către CJ. Încheierea unor contracte multianuale de finanțare CJ – ADR, măsură care ar putea să crească independența ADR - urilor.

Problema 2. “Relevanța proiectelor”:

- Criteriul relevanței este arbitrar folosit de către membrii comisiilor de evaluare. “Relevanța” este invocată de multe ori pentru blocarea unor cereri de finanțare “nedorite” sau “neconforme” cu anumite interese, altele decât cele prevăzute în ghidurile practice.

Soluții propuse la problema 2:

- Transparentizarea licitațiilor de proiecte. Fișele de evaluare să fie publice la sfârșitul sesiunilor de finanțare. Această măsură ar putea permite compararea criteriilor de eligibilitate prevăzute de ghidul practic cu cele invocate de membrii comisiilor de evaluare în alegerea sau respingerea diferitelor aplicații de finanțare.

- În ghidul aplicantului să existe criterii mult mai clare pentru relevanța proiectului.

Problema 3. Discrepanțe local – central:

- Discrepanțe între “dezvoltarea regională” văzută de la centru și cea locală, de la mama ei. Documentele care reglementează viitoarele direcții de dezvoltare regională (Planul Regional de Dezvoltare sau Planul local de dezvoltare) nu au fost luate în calcul atunci când a fost elaborat Planul Național de Dezvoltare!

Soluții propuse la problema 3:

- Dezbateri publice despre necesitățile de dezvoltare la nivel local și promovarea acestora.

Problema 4. Problema firmelor de consultanță:

- Intemediază deficitar relația dintre beneficiar și organismele de implementare;
- Solicită procente semnificative din valoarea proiectului care va fi elaborat, indiferent dacă acesta va fi câștigător sau nu;
- Dificultățile create de consultanți descurajează accesul la programe de finanțare;
- Există legături între firmele de consultanță și reprezentanții organismelor intermediare, legături ce pot influența rezultatul evaluărilor.

Soluții propuse la problema 4:

- Liste negre conținând firmele de consultanță care au dovedit practici corupte sau nereguli;
- Campanii de informare focusate pe beneficiari; acestea pot determina beneficiarii să nu mai accepte plata înaintea “procentului de succes” cerut în dese cazuri de firmele de consultanță.

- Reglementarea legală a “procentului de succes” la 10 – 12% din valoarea proiectului, pentru toate programele de finanțare.
- Lista firmelor de consultanță agreeate de autorități să fie afișată la intrarea în organismele intermediare, astfel încât beneficiarul fără acces la internet să afle despre existența acestora.

Problema 5. Lipsa fondurilor de cofinanțare și a celor pentru realizarea studiilor de fezabilitate:

- Primăriile care nu au primari printre cei aflați la putere nu primesc banii necesari cofinanțării proiectelor.
- Problema cofinanțării proiectelor elaborate de APL. Banii sunt puțini iar autoritatea locală este nevoită să se limiteze numai la unele proiecte.
- Documentația necesară, analizele și studiile de fezabilitate nu sunt eligibile în proiect iar acest lucru determină scăderea interesului față de finanțări europene.

Soluții propuse la problema 5:

- Studiile de fezabilitate să fie suportate de instituțiile de la centru sau măcar de către CJ.
- Reducerea procentului de cofinanțare pentru autoritățile publice locale.

Problema 6. Lipsa informațiilor despre finanțări și lipsa de pregătire, necesare micilor întreprinzători.

- Nivelul de informare al acestora este foarte mic, de-aici riscul apariției de nereguli în relația beneficiar – consultant.

Soluții propuse pentru problema 6:

- Traininguri de pregătire pentru membrii autorităților publice locale.
- Campanii de informare orientate pe relația beneficiar – firmă de consultanță. Beneficiarul nu trebuie să accepte cererea de “plată înainte” a firmelor de consultanță.

Alte probleme semnalate de participanții la dezbateri:

- Avizele necesare micilor întreprinzători (de la Mediu sau de la Pompieri) întârzie foarte mult elaborarea cererii de finanțare. Au existat situații în care această situație a afectat fatal depunerea cererii.
- Organismele intermediare la SAPARD, în speță Direcția Agricolă, creează probleme aplicanților, sugerând de multe ori beneficiarului colaborarea cu firme de consultanță păguboase.

- Ordonanta 34 - Achiziții Publice, păstrează ambiguități și inadvertențe care îngreunează foarte mult procedurile necesare.
- Motivația scăzută a reprezentanților autorităților. Salariile mici îi determină pe aceștia să plece în domeniul privat.
- Problema TVA – ului care va fi suportat de către întreprinzători pe fondurile structurale.

ANEXA 1. Anchete de presă

□ Parcul Industrial Brăila, dosarul unui eșec programat

Industrial Park Brăila, investiție europeană de 7 milioane de euro, a ajuns subiectul unei cercetări penale la Departamentul Național Anticorupție București, pentru deturnare de fonduri. Acesta este unul dintre cele mai substanțiale proiecte în care România este obligată să returneze banii europeni.

Nicoleta BUTNARU

Organele de anchetă au reușit să probeze că proiectul a fost devalizat încă din start. O primă tranșă de bani, peste 6 miliarde de lei vechi, a intrat în conturile unor turci, urmare a direcționării chiar de către firma contractantă, JV Alke-ILK Umut Turcia. Mai mult, Autoritatea Contractantă, Ministerul Integrării Europene, organizator al licitației internaționale, a permis ca firma turcească să își aleagă subcontractori, printre care și "Tracon" SRL, firmă controlată de către fostul prefect Mihai Manea. De menționat că începutul și sfârșitul Parcului Industrial

s-au consumat taman în vremea în care Manea era prefect. Obiectivul a înghițit, până în noiembrie anul trecut - când ar fi trebuit încheiat proiectul - 3,9 milioane de euro. Două au fost direcțiile care au transformat proiectul dintr-unul promițător într-unul îndoielnic. Încă din start investiția UE a fost deturnată. Aproximativ 160 de mii de Euro au cotit-o către buzunarele private ale unor turci, chiar pe sub nasurile beneficiarului, Primaria, și al ordonatorului

de fonduri, Ministerul Integrării Europene. Pretextul: consultanță. În al doilea rând, lucrările au stagnat chiar de anul trecut, iar puținele construcții ridicate acolo nu respectau întocmai proiectul inițial, fiind, pe deasupra, și amplasate pe un teren nesigur, supus tasării.

Somai de Uniunea Europeană să dea acești bani înapoi, Ministerul Integrării a recunoscut că a știut că terenul pe care se "așezau" banii UE era supus tasării. Astfel că fisurile apărute mai târziu în clădirile ridicate erau ceva inevitabil. Curios, acum, aflând că UE cere Ministerului Integrării să-i returneze cele 3,9 milioane de euro – bani înghițiți, deja, de parcă - primarul Constantin Sever Cibu se arată interesat de obiectiv afirmând: "Decât să returneze banii UE, mai bine să-i dea Primăriei Brăila și să se aleagă cu ceva de pe urma lor". În concluzie MIE va returna banii europeni din fondurile publice, firmele și persoanele implicate se vor judeca la nesfârșit iar Primăria Brăila se alege cu o serie de fundații și clădiri neterminate ridicate pe un teren imposibil.

***Început cu un tun de 6 miliarde**

Proiectul PHARE RO 0101.06 "Brăila Industrial Park", în valoare totală de 5.942.442, 80 euro, din care 4.456.832,10 euro de la Comunitatea Europeană și 1.485.610,70 euro din Fondul Național a avut un început promițător. A fost câștigat în baza unor documente false. Ofițerii de la Investigarea Fraudelor au documentat "activitatea infracțională comisă de Y.

Alaettin, 31 de ani, cetățean turc, administrator al «Alke Ilk-Umut» Istanbul – firma contractanta - Bogdan Marius, reprezentant al «VNV Fiscont» SRL București - firma consultanta -, fostul director general al «Tracon» SRL Brăila – firma subcontractantă - și fostul director al Zonei Libere – firma beneficiară. Practic toți cei implicați în proiect au fost aduși în față DNA. Oamenii legii au stabilit în cele din urmă că prin folosirea de documente fictive, actorii principali enumerați mai sus au solicitat și obținut în cadrul proiectului finanțat de Comunitatea Europeană, suma de 160.000 euro. În urma verificărilor efectuate s-a stabilit că banii au fost transferați din contul firmei contractante în conturile particulare ale unor persoane din Turcia, prin Garanti Bank Romania", se arată

într-un comunicat formulat de Poliția brăileană. Cauza a fost instrumentată de Secția Galați a PNA, iar de câteva săptămâni, de când Uniunea Europeană a cerut autorității contractante banii înapoi, cauza a fost declinată DNA București. Totodată, Oficiul de Lupta Antifraudă, de pe lângă Delegația Comisiei Europene, s-a sesizat iar într-un final, după ce UE a mai investit 3,9 milioane de euro în Zona Liberă, Ministrul Integrării a fost somat să dea banii înapoi.

***Banii europeni cheltuiți românește**

Se suspicionează că hora devalizării fondurilor este mult mai mare, cu bătaie până la centru. De ce? Un semnal de alarmă rezultă chiar din faptul că Ministerul Integrării, care a organizat licitația internațională, a prevăzut posibilitatea unor tasări a terenului unde urmau să fie ridicate clădiri, dar a supervizat continuarea lucrărilor, curios, cu principalul subcontractor, taman firma controlată de fostul prefect, Mihai Manea. Potrivit unui comunicat trimis jurnaliștilor noștri, Ministerul Integrării Europene susține că un studiu geotehnic efectuat în perioada pregătirii proiectului tehnic, s-a prevăzut posibilitatea unor tasări de 60-80 mm. Ba chiar: "În șantier s-a urmărit evoluția tasărilor cu ajutorul «martorilor» (reperi de tasare mobili) care au fost montați pe clădiri, constatându-se tasări ale terenului care au depășit prevederile inițiale. S-a efectuat o serie de investigații pentru a stabili cauzele și pentru a constata care sunt efectele asupra proiectului. Proiectantul și inginerul au recomandat continuarea lucrărilor, sub stricta verificare a siguranței pe șantier și a evoluției tasărilor". Mult mai târziu, când tasările au dus la apariția unor "fisuri cu deschidere de 1-3 mm" la fundația Depozitului nr. 2, Inspectoratul de Stat în Construcții (ISC) a solicitat oprirea imediată a lucrărilor. În februarie 2005, potrivit Ministerului Integrării, Inspectoratul de Stat în Construcții a solicitat oprirea tuturor lucrărilor. S-a pornit, atunci, o expertiză tehnică care, finalizată în mai 2005, a prezentat soluții care nu se încadrau în bugetul proiectului. Cu toate acestea, în august 2005, ISC a deblocat lucrările, însă contractorul turc și-a anunțat, brusc, intenția de a rezilia contractul. La data de 8 septembrie 2005, Ministerul Integrării a organizat o întâlnire cu consultantul, proiectantul și

Delegația Comisiei Europene, cu scopul de a identifica modul de continuare și finalizare a proiectului. Cu acest prilej, consultantul "TPF Consulting" București a prezentat condițiile contractorului turc, care subcontractase mare parte din lucrare constructorului "Tracon", care, la rândul-i, își luase parteneri firmele "Primo" SRL, "Alprompt" SRL și "Pro Acva Instal" SRL, după cum ne-a comunicat, recent, Ministerul Integrării. Iată câteva dintre condiții: "1. Aplicarea de noi

prețuri unitare, cu mult mai mari decât cele inițiale. 2. Plata despăgubirilor pentru perioada de suspendare și extensie a lucrărilor. 3. Recunoașterea de către MIE a faptului că tasările nu se datorează contractorului și modului de executare a lucrărilor. 4. Renunțarea la clauza potrivit căreia contractorul este responsabil

de lucrările efectuate de subcontractori (sic!- n.r.). 5. Extensia contractului până în ianuarie 2006. 6. Micșorarea scopului proiectului prin renunțarea la execuția a două depozite din patru și a altor lucrări auxiliare". MIE și Delegația Comisiei Europene nu a acceptat nici una dintre condițiile respective.

***Parc Industrial transformat în grup de depozite**

Scopul proiectului era acela de a se construi în Zona Libera o clădire administrativă de 1900 mp, un pavilion expozițional de 1100 mp, patru depozite, a câte 4000 mp fiecare, pentru incubatoare de producție, facilități de stocare, un centru logistic și săli de conferințe, plus facilități de infrastructură. Cele două clădiri se afla în stadiul de realizare a finisărilor, iar cele patru depozite au doar fundații, numai pentru unul fiind realizată și structura metalică. Teoretic, în acest loc, UE a investit 3,9 milioane de euro, pe care i-a cerut, în mod imperios, înapoi. În acest context, MIE a dispus, însă, o evaluare, la centimetru, a lucrărilor efectuate, existând suspiciuni că aici nu se regăsesc 3,9 milioane de euro, încercând, totodată, să plaseze investiția către beneficiarul local. Primarul Cibu completează: "Ni s-a predat arhiva Parcului Industrial, în ideea că vom încerca să preluăm investiția de acolo. S-a decis ca Ministerul Integrării să dea banii înapoi Comisiei Europene, iar noi încercăm să preluăm Parcul Industrial, cu ceea ce s-a făcut până acum. Avem deja cereri

pentru a închiria spațiile respective, însă nu avem bani să continuăm noi lucrarea, nu avem așa ceva prevăzut în buget (context în care UE n-ar mai fi cerut banii înapoi - n.r.). Nu știu cine a subcontractat acolo, turcul a ales subcontractorii, iar contractorul a fost ales în urma unei licitații internaționale organizate de MIE. Noi avem solicitări pentru utilizarea halelor de acolo. Luna viitoare vom semna sau nu un astfel de contract, de preluare a investiției, însă nu și de continuare a lucrărilor", ne-a declarat primarul Cibu. Tot primarul se întreabă de ce trebuie MIE să returneze banii europeni: "Decât să returneze banii UE, mai bine să-i dea Primăriei Brăila și să se aleagă cu ceva de pe urma lor".

CASETA

Firmele implicate în proiect, conform Registrului Comerțului:

"JV Alke- Ilk Umut Turcia" are asociați persoane juridice din Turcia: "Alke Insaat Sanayi Ve Ticaret Anonim Sirketi" SA, cu 50% din acțiuni, și "Ilk Umut Insaat

Sanayi Ve Ticaret Anonim Sirketi" SA. Administratorul firmei este Yenginer N. Alaettin, născut în 1974.

"Tracon" sunt cinci acționari, între care, majoritar, cu 67%, cumnatul lui Manea, Petrișor Lucian Ninoiu, care este și administrator. În anii în care a fost constructor în proiectul Parcului Industrial, "Tracon" a înregistrat profituri nete mari, potrivit Ministerului Finanțelor Publice: peste 24 de miliarde în 2002, peste

8 miliarde în 2003 și 14 miliarde în 2004.

□ **Proiect european de 60 de milioane de euro, în pericol de a fi pierdut.**

Cel mai mare proiect din programul ISPA care se derulează pe teritoriul Brăilei este în pericol să nu fie finalizat. Finanțat în proporție de 75% din fonduri europene totalul proiectului se ridică la 60 de milioane de euro. Problemele sunt la firmele străine, contractate pentru diverse stadii ale proiectului. O companie din Grecia și una din Italia își împart realizarea proiectului. Firma din Grecia care a câștigat licitația pentru extinderea canalizărilor și pentru terminarea canalului colector a înregistrat în ultimii ani pierderi din ce în ce mai mari. O altă firmă, din Italia, a câștigat licitația pentru ridicarea Stației de Epurare însă nu a făcut nimic de șase luni încoace. Edilul șef al orașului este la rândul său îngrijorat.

Nicoleta BUTNARU

****"Athena" – cifră de afaceri în scădere cu milioane de euro anual**

Potrivit registrului internațional al comerțului, firma "Athena" SA Grecia, care a câștigat două felii mari din proiectul de 60 de milioane de euro privind reabilitarea și extinderea rețelei de canalizare și terminarea canalului colector, a înregistrat pierderi de 4,75 milioane de euro, în prima jumătate a anului 2005. Cu un an înainte firma înregistra un profit de 496 de mii de euro în

aceeași perioadă a anului. Din aceeași sursă, jurnaliștii noștri au aflat că, în anul precedent, cifra de afaceri a companiei a scăzut de la 48,4 milioane de euro la 36 de milioane de euro. Totodată, cifra de afaceri a grupului de firme cu același nume a scăzut la jumătate. Toate acestea ridică un mare semn de întrebare asupra bonității firmei grecești care a câștigat în cadrul unei licitații internaționale organizate în 2003 de Ministerul Finanțelor Publice - realizarea a 65% dintre lucrările proiectului brăilean câștigat în baza programului ISPA. Un alt semn de întrebare asupra bonității firmei grecești ar fi faptul că din 2005 "Athena" SA nu și-a actualizat informațiile de pe site-ul oficial și nici de la registrul internațional al comerțului. Despre proiectul european pe care-l derulează "Athena" la Brăila se mai arată la registrul internațional că în 2004 și prima jumătate a lui 2005, firma a pierdut mai multe "puncte" într-un clasament de profil însă "autoritățile române i-au alocat un buget de 21,5 mil. de euro pentru un proiect de construcție a infrastructurii".

***Ritm de execuție prea lent**

Pe site-ul oficial al Delegației Comisiei Europene din România se arată că UE finanțează 75% din proiectul "Reabilitarea și extinderea rețelei de canalizare și construirea unei noi Stații de Epurare a apelor reziduale din municipiul Brăila", iar la 7 iulie 2003, a avut loc semnarea primului contract de lucrări. "Athena" se ocupă de reabilitarea și extinderea rețelei de canalizare iar Termomecanica din Italia de construirea stației de epurare. La semnarea primului contract Oficiului de Plăți și Contractare PHARE era condus la acea vreme de o brăileancă din cadrul Ministerului Finanțelor Publice.

Athena a semnat în aprilie 2004 contractul de extindere a canalizării pe câteva zeci de străzi și tronsoane de străzi a căror lungime însumează 30 de kilometri. După montarea conductelor, străzile respective trebuie asfaltate și prevăzute cu trotuare, lucrare adjudecătă tot de firma grecească. Termenul de finalizare a acestor proiecte este luna decembrie 2006, iar valoarea contractului se ridică la aproape 16 milioane de euro. Așadar, "Athena" SA și-a luat angajamentul ca, în 32 de luni, să canalizeze și să asfalteze 30 km de străzi, din cartierele Chercea, Radu Negru și Brăilița. Cu 5 luni rămase până la

finalizarea termenului de finanțare, se canalizaseră doar 15 km de stradă și se turnase asfalt pe 6 km din totalul de 30. Cifrele spun că ritmul de lucru este exasperant de lent, însă "Athena" invocă greutățile provocate în teren de pânza freatică foarte ridicată.

***Stația de Epurare - nici măcar în program**

Solicitat să-și expună punctul de vedere fața de acest subiect, primarul Constantin Sever Cibu, nu s-a arătat mirat că "Athena" SA Grecia are pierderi: "Am auzit și eu că are probleme, după ce a participat la construcția unui stadion olimpic, însă ar fi grav să intre în faliment, lucrarea de la noi nu s-ar mai finaliza, iar noi n-am avea puterea financiară să continuăm proiectul. Tot «Athena» a făcut și canalul colector, însă mai e de lucru acolo, dar e aproape gata. Pentru extinderea canalizării și realizarea drumurilor, UE a dat o derogare de finalizare a lucrărilor până în decembrie 2008. Dar mai gravă mi se pare situația de la Stația de Epurare. Firma italiana, «Termomecanica», care a câștigat licitația, n-a făcut nimic de șase luni, de când a câștigat. Doar ne-au cerut să le dăm alt teren să ridice stația, însă unde ne-au cerut ei nu se poate, fiindcă acolo sunt terenuri care au fost revendicate. Ei spun că dacă ar construi pe terenul pe care-l cer ar economisi 3 milioane de euro". Din aceeași sursă am mai aflat că, până la această dată, "Termomecanica" SA Italia și-a deschis o sucursală cu un singur angajat în Brăila. Mai târziu am aflat că nu există posibilitatea utilizării altui teren pentru Stația de Epurare, motiv pentru care s-au început studiile geo pentru amplasamentul inițial, urmând că pe baza acestora, TME să definitiveze proiectele de execuție.

Potrivit Delegației Comisiei Europene, proiectul respectiv, realizat prin programul ISPA, este considerat prioritate în Planul Național de Acțiune pentru Protecția Mediului, pentru că va elimina evacuarea directă în fluviu a apelor reziduale municipale.

Menționăm că acesta ar fi al doilea mare proiect european în pericol de-a se pierde la Brăila, după cazul Parcului Industrial, când UE a cerut înapoi banii alocați până acum (3,9 milioane de euro) autorității contractante, adică Ministerul Integrării Europene. Aici a intervenit și o deturnare de fonduri dar și

o crasă neseriozitate a firmei contractante. Interesant este că ambele proiecte europene de anvergură de la noi au fost contractate pe vremea guvernării PSD, iar firma Tracon, controlată de ex-prefectul PSD Mihai Manea, apare ca prim subcontractor. Principal acționar și administrator este în acest moment cumnatul lui Manea.

□ **Ăsta Phare, ăsta n-are, țeapa e câstigătoare**

Silviu Mănăstire

Hill International este o firmă londoneză. De consultantă. În englezește, hill vrea să zică deal. După cum se știe, la deal e greu numai cu boii mici. Când ai, însă, niște boi mari și hrăniți de stat, e chiar ușor. Probabil că de aia Hill International a fost desemnată de Ministerul Integrării Europene (MIE) să se ocupe de asistența tehnică la implementarea programului Phare CES; Managementul deșeurilor, destinat orașelor de până la 50.000 de locuitori. În calitate de consultant, Dealul Internațional londonez figurează pe lista de contacte a Agenției de Dezvoltare Regională Est (ADRE). Conform listei ADRE, reprezentantul Hill este un nene Ovidiu Rață. Care Rață are și el o firmă de consultanță, numită Relians, cu sediul fix în clădirea prefecturii Neamț, specializată în scrierea de proiecte pentru atragerea de fonduri europene. Va să zică, MIE a angajat o firmă englezească (Hill International) să ofere consultanță primarilor din orașele despre cum să scrie ăștia proiecte europene prin care să-si cumpere câte o gunoieră sau să-și dichisească trotuarele cu pubele ecologice. Iar firma asta l-a angajat pe unul (Ovidiu Rață) care chiar scrie proiecte europene pe firma lui (Relians). Tocmai de aia, lucrul dracului, s-a potrivit că Relians a greblat mai toate proiectele de deșeuri în zona de Est. Mai exact, a semnat cu primarii contracte de zecii de mii de euro fiecare. Ba

le-a și garantat că proiectele făcute de firma sa (Relians) vor fi declarate câștigătoare. Păi, normal că le-a garantat, băi, nene, că or să câștige gunoaiele lui de proiecte finanțările pentru deșeurii, din moment ce Hill International deține toate informațiile de culise despre cum se implementează programul Phare CES - Managementul deșeurilor. Că doar de aia face consultanță pentru toate proiectele câștigate, în curs de finanțare sau aflate de-abia în curs de realizare. Seful Hill International România, Eugen Stavarache, a recunoscut că l-a angajat pe Rață numai ca trainer. Dar că, na, acum ce să-i faci dacă firma lui Rață a și câștigat proiectele? Când a venit vorba să sesizeze și incompatibilitatea între consultant și câștigător de proiecte, calități care nu ar trebui să stea împreună, dar s-au unit fericit în persoana lui Rață, Stavarache a tăcut ca o lebădă. Din aia cu gâtul lung cât al mâinii experte, cu degete fine, strecurată în buzunarul UE.

□ Mama centrează fiul dă cu capul iar PHARE încăsează golurile

Silviu Mănăstire

Am identificat în Bistrița un cuib de prieteni și rude, toți implicați în derularea de fonduri PHARE. Implicați de o parte și de alta a procesului, adică evaluatori strans legați de persoanele din spatele firmelor evaluate. Autoritățile nu par deranjate de cazurile semnalate.

Ministrul secretar de stat, bistrițeanul Bindea (de la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale), este prieten bun cu Claudiu Cosier (directorul ADR-NV) și cu Cristina Iova (director MMSS) dar și cu un fost șef al comisiei (UIP) care a evaluat proiectele de pe programul Phare 2003 (destinate recalificării șomerilor și derulate de Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă - AJOFM) care se numește Pop Andrei și este din Bistrița. Pop este angajatul ADR-NV și a fost coordonator al unității de implementare (UIP). Pop a fost schimbat din comisie de către șeful ANOFM din cauza rezultatelor proaste.

Andrei Pop și-a ajutat mama (director la o societate din Bistrița care a beneficiat de fonduri Phare pt. recalificare șomeri) să câștige un astfel de

proiect. Este un conflict de interese care intra sub incidența codului penal. Mama lui Andrei Pop se numește Pop Oprea Nadia Iulia și deține funcția de șef birou resurse umane la SC Teraplast GP SA Bistrița. Andrei Pop a evaluat proiectul Teraplast GP a dat proiectului mamei sale cea mai mare nota dintre cei trei evaluatori și, în plus, a și monitorizat proiectul. Conform unui document, mama lui Pop Andrei vine cu o notificare prin care se specifică că vrea să facă evaluări în cadrul proiectului, fiul semnează actul și actul ajunge la MMSS pentru aprobarea notificării.

La unul dintre controalele care se realizează la Teraplast GP, noul coordonator UIP, Cristi Dogar, semnalează conflictul de interese secretarului de stat Bindea și directoarei din MMSS Cristina Iova - pentru că, procedural, răspunzător de situație este MMSS. Dogar semnalează cazul și președintelui ANOFM - Silviu Bian - " fiind un conflict de interese pe linie de funcționari publici". Sesizarea a fost trimisă în luna august a.c, lună în care intra în vigoare noul cod penal ce prevede ca: " fapta funcționarului public care în exercițiul atribuțiilor îndeplinește un act, participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat direct sau indirect un folos material pentru sine, soțul sau o rudă sau un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru orice altă persoană cu care se află în raporturi comerciale, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani și introduce interzicerea ocupării unei funcții de conducere pe durata a 7 ani."

Prin documentul semnat de Andrei și mama sa, prin care fiul este de acord cu notificarea mamei, doamna Pop primește bani din acest proiect. Secretarul de Stat – Bindea știe de acest conflict dar îl nominalizează totuși pe Andrei Pop să facă parte în continuare din comisia de evaluare pentru proiectele Phare 2004, în care Pop a și realizat deja evaluările unor proiecte.

Societatea Teraplast GP a depus din nou un proiect pe Phare 2004, după ce a câștigat proiecte similare pe Phare 2002 și Phare 2003. Pentru a intra în comisie Andrei Pop este obligat să semneze din nou declarația de confidențialitate. Pentru programele Phare această declarație este și mai restrictivă decât legea românească a incompatibilității funcționarilor. Andrei Pop a fost în comisia de evaluare Phare și în 2005 când s-au pierdut 300.000 euro

la nivelul jud. Cluj, pentru că el împreună cu șeful ADR NV Caludiu Cosier au vrut să treacă niște proiecte care nu erau eligibile și pe care MIE le-a respins. Prin această respingere nu mai puteau fi încheiate alte contracte cu firme aflate sub linie. Cosier ar fi avut o listă pe care se aflau numai numele firmelor care trebuiau să treacă. Bindea- Iova-Pop plus Cosier au trecut numai proiectele care au fost "vizate" de aceștia. Pe site-ul Ministerului de Finanțe se află o sesizare a AJOFM Cluj privind această situație la care nu s-a primit încă răspuns. La Bistrița pe programul Phare 2003 au câștigat 5 firme. La pagina 13 se află o firmă din Bistrița care a pierdut, SC Tehnic Grup, care avea datorii la stat. Și aici ADR NV avea obligația de a anunța că firma a indus în eroare autoritatea contractantă, astfel având interdicție de a depune proiecte Phare cel puțin doi ani.

□ Conflict de Interese la Cluj neinteresant pentru autorități

În cadrul unui proiect PHARE, firma finanțată care organizează o licitație de achiziție și câștigătorul licitației – ambele au același administrator. Deși este un caz clasic de conflict de interese, pedepsit penal, dosarele deschise de poliție nu și-au găsit nici o finalitate.

Silviu Mânăstire

SC Autotransilvania SRL Cluj- Napoca este beneficiara unui împrumut nerambursabil în baza contractului de grant RO 0007.02.02.01.0367 în vederea implementării proiectului "Service autorizat BMW, Land Rover pentru zona care deservește județele Cluj, Alba, Bistrița- Năsăud, Sălaj, Maramureș, Satu Mare și Bihor".

Valoarea totală a finanțării nerambursabile a fost de 50 de mii de euro, bani care au fost cheltuiți pentru achiziționarea de echipamente destinate utilității service- ului auto.

Achizițiile au fost împărțite în cinci loturi de licitații- lotul I echipamente în valoare de 105 mii euro, lotul II trailer în valoare de 2565 mii euro, lotul III

birotică în valoare de 3150 de euro, lotul IV, mobilier în valoare de 2900 de euro și lotul V, echipamente în valoare de 51 de mii de euro.

Pentru toate licitațiile organizate de societatea Autotransilvania SRL a fost declarat un singur câștigător, SC SUPER AUTO SRL.

În conformitate cu certificatul constatator de la Registrul Comerțului, din data de 14 august 2003, administratorul celor 2 societăți comerciale (Autotransilvania și Super Auto) era una și aceeași persoană, Ionuțiu Olga Maria.

Astfel au fost încălcate prevederile art. 4 din Condițiile generale privind conflictul de interese potrivit căroră “Beneficiarul se angajează să ia toate măsurile necesare pentru a evita orice conflicte de interese și de a informa Autoritatea contractantă fără întârziere de orice situație care ar determina sau ar putea să determine apariția oricărui asemenea conflict de interese”.

Asociatul majoritar al societăților Autotransilvania și Super Auto, la data contractării fondurilor europene era Călin Stoia, ginerele fostului președinte al Consiliului Județean Cluj, Romulus Constantinescu - lider vechi al PSD Cluj. Stoia a fost pentru o perioadă și director în Ministerul Sănătății.

Ionuțiu Olga și Călin Stoia apar împreună într-o mulțime de societăți din Cluj și nu numai.

Deși informațiile referitoare la incompatibilitățile din afacerea “Autotransilvania” sunt cunoscute de polițiștii clujeni, dosarele începute au fost stopate.

Un proiect finanțat de Open Society Institute prin Local Government and Public Service Reform Initiative.

Transparența fondurilor europene în România își propune eficientizarea procesului de implementare al fondurilor europene. Obiectivele programului sunt: facilitarea implicării cetățenilor în procesul de stabilire a priorităților de dezvoltare la nivel local alături de monitorizarea sistematică a finanțărilor europene pentru prevenirea și combaterea neregulilor.